

Turun yliopisto
University of Turku

TURUN YLIOPISTO

OPINTO-OPAS

2011–2013

ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINTO

LÄÄKETIETEELLINEN TIEDEKUNTA

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	4
2. OPINTO-OIKEUS	4
3. ILMOITTAUTUMINEN YLIOPISTOON	4
4. ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN HALLINTOJÄRJESTELMÄ	5
5. ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON TAVOITTEET JA RAKENNE	6
6. ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRITUTKINNON SUORITTAMINEN	7
6.1. Käytännön koulutus ja toimipaikkakoulutus	7
6.1.1. Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu	7
6.1.2. Erikoisalan koulutus	7
6.2. Koulutusta ja palveluja koskevia yleisiä määräyksiä	7
6.2.1. Palveluajat	7
6.2.2. Palvelujen keskeytyksien vaikutus	8
6.2.3. Palvelu eri tehtävissä	8
6.2.4. Suoritusten vanheneminen	9
6.2.5. Tohtorin tutkinto ja erikoishammaslääkärin tutkinto	9
6.2.6. Koulutusohjelman ja koulutusyksikön vaihtaminen	9
6.3. Kriteerit yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutustaikkojen hyväksymiselle	9
6.4. Arviointi ja erikoistuvan hammaslääkärin ohjaaminen	11
6.4.1. Osallistuminen koulutuksen arviointiin ja kehittämiseen	11
6.4.2. Henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja lokikirja/oppimispäiväkirja	11
6.4.3. Erikoishammaslääkärikoulutuksen arviointi	11
6.5. Teoreettinen koulutus	11
6.6. Moniammatillinen johtamiskoulutus osana erikoishammaslääkärin tutkintoa	12
6.7. Valtakunnallinen kuulustelu	12
6.7.1. Tavoitteet	12
6.7.2. Kuulustelijat	13
6.7.3. Kuulusteluvaatimukset	13
6.7.4. Kuulusteluajankohdat ja -paikat	13
6.7.5. Kuulusteluun ilmoittautuminen	13
6.7.6. Kuulusteluvuorot	13
6.7.7. Kuulustelukysymysten asettaminen	13
6.7.8. Kuulusteluvastausten tarkastaminen	13
6.7.9. Kuulustelujen arvostelu	14
6.7.10. Kuulustelujen tuloksista ilmoittaminen	14
6.7.11. Kuulustelun vanheneminen	14
6.7.12. Oikaisumenettely	14
6.7.13. Kliinisen hammashoidon sivuosa-alueiden kuulustelu	14
7. ULKOMAALAINEN ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON SUORITTAJANA	15
7.1. Euroopan talousalueen kansalainen	15
7.2. Euroopan talousalueeseen kuulumattoman valtion kansalainen	15
7.3. Euroopan talousalueen kansalainen, joka on suorittanut hammaslääkärin tutkinnon EU/ETA-maiden ulkopuolella	15
8. TUTKINTOTODISTUKSEN HAKEMINEN	15
9. LAILLISTAMINEN ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON JÄLKEEN	16

10. ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON KOULUTUSOHJELMAT	16
10.1 HAMPAISTON OIKOMISHOIDON JATKOKOULUTUSOHJELMA	16
10.2 KLIINISEN HAMMASHOIDON JATKOKOULUTUSOHJELMA	18
10.2.1 Kariologia ja endodontia.....	22
10.2.2 Parodontologia.....	23
10.2.3 Protetiikka ja purentafysiologia.....	23
10.2.4 Lasten hammashoito.....	24
10.2.5 Hammaslääketieteellisen diagnostiikan suuntautumisvaihtoehto.....	24
10.2.6 Erikoisalakohtainen koulutus – pääpainoalueena suupatologia.....	26
10.2.7 Erikoisalakohtainen koulutus – pääpainoalueena hammaslääketieteellinen radiologia.....	30
10.3 SUU- JA LEUKAKIRURGIAN ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN JA ERIKOISLÄÄKÄRIN KOULUTUSOHJELMA	32
10.4 TERVEYDENHUOLLON JATKOKOULUTUSOHJELMA	35
 LIITE: Valtioneuvoston asetus (A316/2003) erikoishammaslääkärin tutkinnosta.....	 38

Erikoishammaslääkärikoulutusta koskevat pysyväismääräykset ovat tiedekuntaneuvoston hyväksymät määräykset koulutuksen suorittamisesta, jotka koskevat kaikkia erikoisalvoja ja kaikkia erikoistuvia.

1. JOHDANTO

Uuden erikoishammaslääkäriasetuksen (316/2003) mukainen koulutus alkoi 30.4.2003. Asetus toi merkittäviä muutoksia erikoishammaslääkärikoulutukseen. Asetus edellyttää, että erikoishammaslääkäriin tutkintoon tulee sisältyä 9 kuukautta työskentelyä terveyskeskuksessa ja että koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella lukuun ottamatta suu- ja leukakirurgian koulutusohjelmaa. Lisäksi asetus edellyttää, että erikoistuvan on osallistuttava oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin.

Erikoishammaslääkäriin tutkintoon johtavat koulutusohjelmat

Erikoishammaslääkäriin tutkintoon johtavat koulutusohjelmat ovat hampaiston oikomishoito, kliininen hammashoito, suu- ja leukakirurgia sekä terveydenhuolto.

Kliininen hammashoito on jakautunut painotusaloihin, jotka ovat: hammaslääketieteellinen diagnostiikka (sisältäen suupatologian ja hammaslääketieteellisen radiologian), hammasprotetiikka ja purentafysiologia, kariologia ja endodontia, lasten hammashoito sekä parodontologia.

Erikoishammaslääkäriin koulutus kestää täystoimisesti opiskellen kolme vuotta. Suu- ja leukakirurgian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta.

2. OPINTO-OIKEUS

Erikoishammaslääkäriin tutkintoa voi suorittaa henkilö, joka on saanut Suomessa oikeuden tai luvan harjoittaa hammaslääkäriin ammattia ja joka on työskennellyt päätoimisesti hammaslääkäriin tehtävissä vähintään kaksi vuotta. Nämä oikeudet ja luvat myöntää sosiaali- ja terveystieteiden alan lupa- ja valvontavirasto Valvira terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain nojalla (559/94 ja 1030/2000). Opinto-oikeutta ei voida antaa rajoitetun luvan perusteella. Erikoistujan tulee hakea opinto-oikeutta välittömästi sen jälkeen kun hänet on valittu erikoistumisvirkaan tai sijaisuuteen. Opinto-oikeutta erikoishammaslääkäriin tutkinnon suorittamista varten haetaan lääketieteelliseltä tiedekunnalta lomakkeella, joka löytyy tiedekunnan www-sivuilta: <http://www.med.utu.fi/opiskelu/lomakkeet/>

Opinto-oikeuden hakemiselle ja sen yhteydessä tehtävälle ensimmäiselle ilmoittautumiselle ei ole asetettu määräaikaa.

3. ILMOITTAUTUMINEN YLIOPISTOON

3.1. Läsnäoloilmoitus

Erikoishammaslääkärikoulutuksessa olevan on lukuvuosittain ilmoitauduttava läsnä olevaksi yliopistoon ilmoittautumisesta annettujen ohjeiden mukaisesti. Vain läsnä olevaksi ilmoittautunut voi osallistua opetukseen, koulutukseen tai saada todistuksen suoritettusta tutkinnosta tai muista opinnoista. Ilmoittautuminen yliopistoon tapahtuu opiskelijapalveluiden kautta koko lukuvuodeksi kerrallaan. Ilmoittautumisen voi tehdä sähköpostitse osoitteessa: ilmoittautuminen@utu.fi

Lisätietoja: <http://www.utu.fi/opiskelu/opinnot/ilmoittautuminen/>

4. ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN HALLINTOJÄRJESTELMÄ

Erikoishammaslääkärin tutkinto voidaan suorittaa Helsingin, Oulun ja Turun yliopiston lääketieteellisissä tiedekunnissa. Varsinainen päättävätkä erikoishammaslääkärikoulutuksessa on opetus- ja koulutusministeriöllä ja lääketieteellisillä tiedekunnilla. Muut viranomaiset ja toimielimet ovat neuvoo-antavia ja niiden tehtävänä on koulutuksen kehittäminen ja koordinointi.

Seuraavassa on kerrottu erikoishammaslääkärikoulutuksen kannalta keskeisistä toimijoista ja heidän tehtävistään.

Erikoistuva hammaslääkäri

Erikoistuvan hammaslääkärin tulee tutustua opinto-oppaassa selvitettyihin pysyväismääräyksiin ja erikoisalansa vaatimuksiin, osallistua henkilökohtaisen koulutussuunnitelman laatimiseen yhdessä koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa sekä pitää lokikirjaa/oppimispäiväkirjaa saamastaan koulutuksesta. Lisäksi hänen tulee osallistua oman oppimisensa arviointiin ja koulutuksen kehittämiseen.

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

toimii oman koulutusohjelmansa osalta asiantuntijana ja vastaa koulutusohjelman toteuttamisesta. Vastuuhenkilö hyväksyy erikoistuvan hammaslääkärin henkilökohtaiset koulutussuunnitelmat sekä seuraa ja arvioi koulutuksen ja oppimisen edistymistä.

Erikoishammaslääkärikoulutustyöryhmän tehtävänä on vastata yhdessä **Ammatillisen jatkokoulustoitimikunnan** kanssa erikoishammaslääkärikoulutuksen kehittämisestä ja koordinoinnista Turun yliopiston vastuualueella. EHL-työryhmä käsittelee erikoishammaslääkärikoulutukseen liittyviä asioita ja ohjaa koulutuksen käytännön toteutumista.

Yliopiston ulkopuolinen kouluttaja

on koulutuksen vastuuhenkilön nimeämä ja toimii yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa. Hän vastaa osaltaan koulutuksen toteutumisesta ja osallistuu arviointiin. Lääketieteellinen tiedekunta myöntää yliopiston ulkopuoliselle koulutuspaikalle koulutusoikeudet ja nimeää kouluttajan. Hän vastaa koulutuspaikan koulutusedellytyksistä ja osallistuu arviointiin.

Alueelliset neuvottelukunnat

toimivat yliopistojen yhteydessä alueellisina yhteistyöeliminä lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen määrällisessä ja laadullisessa kehittämisessä (A 678/1998). Lisäksi alueelliset neuvottelukunnat tekevät selvitykset koulutuspaikkojen saatavuudesta ja antavat lausuntoja yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksista (erikoislääkärikoulutus, A 401/2007). Neuvottelukunnassa ovat edustettuina yliopisto sekä sen erityisvastuualueen yliopistollinen sairaala, sairaanhoitopiirit, perusterveydenhuolto, suun terveydenhuolto, aluehallintovirasto sekä erikoistuva.

Koulutusyksikkö

Koulutusyksikön eli Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan tehtäviin kuuluu päättää, mitkä virat, toimet ja tehtävät ovat erikoishammaslääkärikoulutukseen soveltuvia koulutusvirkoja. Koulutusyksikkö hyväksyy koulutussopimukset, jotka on tehty lääketieteellisen tiedekunnan ja yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen kanssa. Lisäksi koulutusyksiköt hyväksyvät erikoistuvat hammaslääkärit koulutusohjelmiin, hyväksyvät koulutussuunnitelmat, nimeävät vastuuhenkilöt ja kuulustelijat, käsittelevät palveluja ym. opintoja koskevia asioita ja antavat

tutkintotodistukset. Koulutusyksiköt valvovat erikoishammaslääkärikoulutusta vastualueensa sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja muissa yksiköissä.

Yliopistollisissa sairaaloissa ja muissa hyväksytyissä koulutuspaikoissa, joiden kanssa on tehty koulutus sopimukset, suoritetaan erikoistuvien valinnat koulutusvirkoihin. Erikoistuvan hammaslääkärin valinnasta koulutusvirkaan neuvotellaan vastuuhenkilön kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) päättää ao. yliopiston esityksestä ja sosiaali- ja terveysministeriötä kuultuaan, mitä erikoishammaslääkärin tutkintoon johtavia koulutusohjelmia kussakin koulutusyksikössä on. Erikoishammaslääkärin tutkinto voidaan suorittaa Helsingin, Oulun ja Turun yliopistoissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön alainen sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontavirasto (Valvira) myöntää lisensiaatin tutkinnon jälkeen hakemuksesta oikeuden harjoittaa hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Myös erikoishammaslääkärin tutkinnon suorittaneet hakevat Valviralta ammatinharjoittamisoikeuksia.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan (TANK) tehtävänä on antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutuksesta, ammattitoiminnasta ja viranomaisten välisestä yhteistyöstä (laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/94 ja 1030/2000).

5. ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON TAVOITTEET JA RAKENNE

5.1. Tutkinnon tavoitteet

Erikoishammaslääkärin koulutuksen tavoitteena on perehdyttää hammaslääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja tiedonhankintaan sekä antaa hänelle valmiudet alansa erikoishammaslääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen ja erikoisalansa kehittämiseen sekä toimimiseen erikoishammaslääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Erikoisalan opintojen lisäksi koulutuksessa perehdytään terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon, johtamiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön. Erikoishammaslääkärin tulee hallita vaativia diagnostisia menetelmiä ja hänellä tulee olla valmiudet suunnitella ja toteuttaa erikoisalansa vaativa sairauksien ehkäisy ja hoito yksilö- ja väestötasolla (A316/2003 §3).

5.2. Tutkinnon rakenne

Erikoishammaslääkärin tutkinnon aloittamisen edellytyksenä on hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinto, laillistaminen sekä kahden vuoden työskentely päätoimisessa hammaslääkärin tehtävässä.

Erikoishammaslääkärin tutkinto jakaantuu seuraaviin kokonaisuuksiin:

1. **Käytännön palvelu:** Käytännön palvelu sisältää terveyskeskuspalvelun ja varsinaisen erikoisalan koulutuksen. Käytännön koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella lukuun ottamatta suu- ja leukakirurgian erikoisalaa
2. **Koulutuksen arviointi:** Erikoistuvan hammaslääkärin tulee osallistua oman oppimisen ja koulutuksen arviointiin vuosittain.
3. **Teoreettinen koulutus:** Teoreettisen koulutuksen sisällöstä määrätään erikoisalakohdaisesti koulutusohjelmakuvauksissa
4. **Moniammatillinen johtamiskoulutus:** Erikoishammaslääkärin tutkintoon tulee sisältyä johtamiskoulutusta vähintään 10 opintopisteen laajuisena.
5. **Valtakunnallinen kuulustelu:** Valtakunnallisen kuulustelun erikoisalakohdaiset kuuluste-

luvaatimukset sovitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Lisäksi kuulusteluihin kuuluu koulutusyksikön järjestämiä sivuosa-alueiden kuulusteluja.

Erikoishammaslääkärikoulutuksen tulee olla suunniteltua ja ohjattua.

6. ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRITUTKINNON SUORITTAMINEN

6.1. Käytännön koulutus ja toimipaikkakoulutus

6.1.1. Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen sisältyy terveyskeskuksessa suoritettavaa palvelua vähintään 9 kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan hammaslääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen toimintaan.

Terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä päättää Erikoishammaslääkärikoulutustyöryhmä (A 316/2003 5§ 4 momentti).

6.1.2. Erikoisalan koulutus

Erikoisalan koulutuksen aikana erikoistuva hammaslääkäri perehtyy oman erikoisalansa tietoon ja erikoistuvan hammaslääkärin tehtäviin.

Koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella lukuun ottamatta suu- ja leukakirurgian koulutusohjelmaa (A 316/2003).

Koulutus tapahtuu pääsääntöisesti Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin ja terveyskeskusten hammaslääkäreiden tehtävissä lukuun ottamatta terveydenhuoltoa. Terveydenhuollon erikoistumisvirkaan haetaan yliopiston viranhakukäytäntöjen mukaisesti. Koulutus tapahtuu yksiköissä, joiden kanssa tiedekunta on tehnyt koulutussopimuksen. Koulutustilaisuudet voivat olla seminaareja, demonstraatioita, videovälitteistä etäkoulutusta tai tilaisuuksia, joissa käydään järjestelmällisesti läpi oman erikoisalan ja terveydenhuollon kokonaisuuden keskeisiä kysymyksiä.

6.2. Koulutusta ja palveluja koskevia yleisiä määräyksiä

Palveluja koskevat erikoisalakohdaiset koulutusvaatimukset on selvitetty koulutusohjelmakuvauksissa, jotka löytyvät lääketieteellisen tiedekunnan kotisivulta.

Erikoishammaslääkärin tutkintoon voidaan hyväksyä palveluita, jotka on suoritettu hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja sitä seuranneen laillistuksen jälkeen. Ulkomailta hammaslääkärin tutkinnon suorittaneella erikoistujalla tulee olla voimassa oleva oikeus toimia hammaslääkärinä Suomessa sekä todistuksella osoitettu suomen kielen taito.

6.2.1. Palveluajat

Asetuksen mukaan erikoishammaslääkärikoulutus suoritetaan ensisijaisesti kokopäivätyössä. Koulutusohjelman vastuuhenkilön harkinnan mukaan koulutukseen voidaan hyväksyä myös osa-aikaista palvelua, **mikäli palvelulle asetetut tavoitteet saavutetaan** ja osa-aikaisen palvelu on viikoittain vähintään 50 % kokoaikaisesta palvelusta. Tällöin koulutusaika vastaavasti pitenee.

Osa-aikaisesta palvelusta tulee sopia etukäteen koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa, mikäli yli puolet koulutuksesta suoritetaan osa-aikaisena. Lyhin erikoisalan opintoihin hyväksyttävä palvelujakso on **1 kuukausi (30 pv)**.

6.2.2. Palvelujen keskeytyksien vaikutus

Kunakin koulutusvuonna (kalenterivuonna) sairaudesta tai muusta pätevistä syistä pidetystä virkavapaudesta, äitiys-, isyys- ja vanhempainlomasta tai opintovapaasta tentin lukua varten voidaan lukea koulutukseen **yhteensä** yksi kuukausi (30pv), mikäli virkamääräys on voimassa. **Yhteen raskauteen liittyvästä äitiys-, isyys- tai vanhempainlomasta voidaan lukea koulutukseen vain kuukausi, vaikka loma/vapaudet jakautuisi eri vuosille.** Kuukausi lasketaan siihen koulutusosioon, jona aikana vapaa on pidetty. Yksityisasioiden vuoksi otettu virkavapaus pidentää palvelua virkavapauden ajan. **Yhteenvedo palveluksiin vaikuttavista vapaista alla:**

Keskeytyksiin ei lasketa mm. seuraavia:

1. vuosilomapäivät
2. lomavapaarahat
3. säästövapaat (palkalliset)
4. aktiivivapaat
5. päivystysvapaat
6. täydennyskoulutus (työn edellyttämä/palkallinen)
7. ulkomainen koulutus (palkallinen)

Kun seuraavien päivien yhteenlaskettu määrä ylittää 30 pv kalenterivuodessa vähennetään ylimenevä aika suoraan palveluista

1. sairausloma (palkallinen)
2. tilapäinen hoitovapaa (palkallinen/palkaton)
3. pakottavat perhesyyt
4. äitiysloma, isyysloma, vanhempainloma
5. opintovapaalain mukainen opintovapaa
6. opiskelu (palkaton)
7. lukuloma kuulustelua varten
8. kertausharjoitukset

Seuraavat päivät vähennetään suoraan palveluista

1. yksityisasiä (palkaton)
2. virkavapaus/työloma (palkallinen/palkaton)
3. sairausloma (palkaton)
4. hoitovapaa (palkaton)
5. vuorotteluvapaa (palkaton)

6.2.3. Palvelu eri tehtävissä

Erikoishammaslääkärin tutkintoon sisältyviä palveluja suoritetaan pääsääntöisesti tiedekunnan hyväksymissä koulutusviroissa. Poikkeuksellisista koulutusjärjestelyistä tulee tehdä etukäteen erillinen päätös Erikoishammaslääkärikoulutustyöryhmässä. Osa palveluajasta voidaan korvata toimimalla kliinisen opettajan tehtävissä. Täysiaikaisesta kliinisen opettajan tehtävissä toimimisesta voidaan hyväksyä palveluun 1/3, kuitenkin korkeintaan yksi vuosi.

Minkä tahansa yliopiston erikoistumisvirassa suoritettu erikoisalan palvelu voidaan hyväksyä ko. koulutusohjelman vaatimusten mukaiseksi palveluksi.

Tutkijana toimiminen

Erikoisalan koulutukseen voidaan hyväksyä enintään kuusi (6) kuukautta päätoimisena tutkijana (palkallisena) toimimista, mikäli se on erikoisalaan liittyvää ja Erikoishammaslääkärikoulu-

tustyöryhmän puoltamaa. Tutkimustyön hyväksymisen edellytyksenä on, että koulutusohjelman kliiniset tavoitteet saavutetaan.

Palvelu ulkomailla

Osaksi erikoishammaslääkärin tutkintoa on mahdollista hyväksyä ulkomailla suoritettu palvelu Erikoishammaslääkäriyöryhmän harkinnan mukaan, mikäli sen katsotaan vastaavan erikoisalan koulutusta.

6.2.4. Suoritusten vanheneminen

Pakollinen 9 kuukauden terveystieteiden palvelu sekä erikoishammaslääkärin tutkintoon pakollisena sisältyvä johtamiskoulutus eivät vanhene.

Erikoisalan palvelu, joka on suoritettu viimeisen 6 vuoden aikana, hyväksytään palveluksi erikoishammaslääkärin tutkintoa varten. Suu- ja leukakirurgian koulutusohjelmassa hyväksytään palvelu, joka on suoritettu viimeisen 9 vuoden aikana.

Teoreettinen koulutus vanhenee 6 vuodessa. Valtakunnallinen kuulustelu vanhenee 4 vuodessa.

Erityisestä syystä erikoistuva hammaslääkäri voi saada pidennystä suoritustensa (palvelut, teoriakoulutus, tentti) voimassaoloon (esim. äitiysloma-, vanhempainloma). Hoitovapaan osalta palvelujen vanhenemisessa voidaan pidennyksenä huomioida äitiys- ja vanhempainrahaan oikeuttava aika (noin yksi vuosi)

6.2.5. Tohtorin tutkinto ja erikoishammaslääkärin tutkinto

Hammaslääkäri, joka suorittaa sekä erikoishammaslääkärin että hammaslääketieteen tohtorin tutkinnon, voi lukea hyväkseen saman opintosuorituksen molempiin tutkintoihin tiedekunnan harkinnan mukaan, mikäli se tutkinnon tavoitteiden puolesta on tarkoituksenmukaista

6.2.6. Koulutusohjelman ja koulutusyksikön vaihtaminen

Koulutusohjelman vaihtaminen tapahtuu samaa menettelyä noudattaen kuin haettaessa ensimmäistä kertaa opinto-oikeutta erikoishammaslääkärin tutkintoon. Samalla tulee hakea vanhasta opinto-oikeudesta luopumista. Uusi koulutusohjelma suoritetaan uuden opinto-oikeuden myöntämisen ajankohtana voimassa olevien säädösten mukaisesti.

Vaihtaessaan koulutusyksikköä erikoistuvan hammaslääkärin on sekä ilmoitettava vaihdostaan vanhaan koulutusyksikköön että haettava opinto-oikeutta uuteen koulutusyksikköön. Koulutusyksikköä vaihdettaessa erikoistuvalla on oikeus jatkaa opintojaan ensimmäisen opinto-oikeuden myöntämisen mukaisten säädösten vaatimuksilla.

6.3. Kriteerit yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen hyväksymiselle

Tiedekunnat valvovat erikoishammaslääkärikoulutusta. Tiedekunta voi hyväksyä kriteerit täyttäviä yliopistosairaalan ulkopuolisia yksiköitä koulutuspaikoiksi, jotta erikoistuvalla hammaslääkärille voidaan taata mahdollisimman monipuolinen ja laaja-alainen koulutus. Erikoishammaslääkärikoulutuksen tulee myös kyetä vastaamaan terveystieteiden palvelujärjestelmän ja sen asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin sekä turvata hammaslääkäreiden saatavuus terveystieteiden palvelujärjestelmässä.

Kouluttaja ja henkilökohtainen ohjaaja

Kouluttajan tulee olla:

- alan dosentti ja/tai erikoishammaslääkäri
- perehtyneisyys tutkimustyöhön katsotaan eduksi.

Erikoistuvalla hammaslääkärille voidaan nimetä myös henkilökohtainen ohjaaja, jonka tulee olla alan erikoishammaslääkäri. Pienissä koulutuspaikoissa kouluttaja ja henkilökohtainen ohjaaja voivat olla sama henkilö.

Koulutusyksikön resurssit

- koulutus tulee toteuttaa lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymän erikoisalan opetus-suunnitelman mukaan
- potilasaineiston tulee olla riittävän monipuolinen ja yliopistosairaalan potilasaineistoa täydentävä
- yksikössä tulee olla sopiva alan kirjasto, jossa on erikoisalan tenttivaatimuksissa vaadittavat kirjat ja lehdet sekä elektroniset tiedonsaantijärjestelmät
- erikoistuvan hammaslääkärin tulee osallistua säännölliseen toimipaikkakoulutukseen

Erikoistuvien hammaslääkärien tulee voida osallistua ulkopuoliseen koulutukseen.

Valinta erikoishammaslääkärikoulutukseen

Jos yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus on ennen yliopistosairaalassa suoritettavaa koulutusta, olisi tärkeää, että valinnan suorittaisivat sekä ulkopuolisen paikan kouluttaja että yliopistonvastuuhenkilö yhdessä.

Koulutuksen arviointi

Erikoishammaslääkäriasetus edellyttää koulutuksen jatkuvaa arviointia. Kouluttajan tulee yhdessä koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa arvioida koulutuspaikan toimintaa ja kehittää koulutusta vastaamaan erikoishammaslääkärikoulutuksen tavoitteita sekä terveydenhuollon tarpeita. Erikoistuva hammaslääkäri arvioi yhdessä kouluttajan/ohjaajan kanssa henkilökohtaisen koulutussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista (lokikirjat/oppimispäiväkirjat)

Koulutuspaikkaa koskeva sopimus

Koulutuspaikaksi hakevan sairaalan, terveyskeskuksen tai muun terveydenhuollon yksikön tulee ottaa yhteyttä ko. koulutusohjelman vastuuhenkilöön (=on yliopiston professori tai dosentti) ja neu-votella koulutussopimuksesta ja sen sisällöstä. Koulutussopimuksessa tulee käydä ilmi miten pitkä koulutusaika ulkopuolisessa koulutuspaikassa hyväksytään, miten koulutuspaikalle asetetut kriteerit täytetään sekä mitkä valmiudet erikoistuvan hammaslääkärin tulee saavuttaa koulutusjakson aikana.

Koulutussopimuksen allekirjoittavat koulutusohjelman vastuuhenkilö ja kouluttaja.

Koulutuspaikaksi hyväksytyyn sairaalan tai terveyskeskuksen tulee osallistua yliopiston järjestämään arviointiin. Koulutussopimukset voivat olla määräaikaaisia tai toistaiseksi voimassa olevia. Mikäli koulutussopimukseen tulee oleellisia muutoksia sopimuskauteksi, niistä tulee ilmoittaa tiedekuntaan tai tehdä uusi sopimus.

Henkilökohtainen koulutussopimus

Tarvittaessa voidaan tehdä myös henkilökohtainen koulutussopimus erikoistuvan hammaslääkärin kanssa. Henkilökohtaisen koulutussopimuksen allekirjoittavat ao. koulutusohjelman vastuuhenkilö, kouluttaja yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa sekä erikoistuva hammaslääkäri. Koulutussopimuksesta toimitetaan kopio tiedoksi ammatilliselle jatkokoulutus-toimikunnalle. On huomattava, että koulutussopimus ei takaa pääsyä välittömästi yliopistosairaalaan.

Ulkopuolisten koulutuspaikkojen määrä

Erikoishammaslääkäreiden alueellinen ja valtakunnallinen tarve tulee ottaa huomioon erikoisaloittain päätettäessä ulkopuolisten koulutuspaikkojen määrästä. Koulutuspaikkojen määrä tulisi miettiä siten, että erikoistuminen sujuu joustavasti.

6.4. Arviointi ja erikoistuvan hammaslääkärin ohjaaminen

6.4.1. Osallistuminen koulutuksen arviointiin ja kehittämiseen

Koulutusprosessin kehittäminen ja arviointi tarkoittaa sekä erikoistuvan hammaslääkärin oppimisen arviointia että opetuksen, koulutusympäristön ja koulutusohjelman arviointia.

6.4.2. Henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja lokikirja/oppimispäiväkirja

Erikoistuva hammaslääkäri tekee opinto-oikeutta hakiessaan henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman, jonka vastuuhenkilö tai hänen valtuuttamansa kouluttaja käyvät läpi erikoistumiskoulutuksen alussa. Erikoistuvan hammaslääkärin aikaisempi työkokemus ja omat oppimistavoitteet otetaan huomioon suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi koulutukselle asetettavat tavoitteet sekä eri koulutusvaiheiksi hyväksyttävät ajanjaksot ja suunnitellut koulutuspaikat. Koulutuksen seurannasta vastaa vastuuhenkilö.

Erikoistuvan hammaslääkärin tukena voidaan käyttää lokikirjaa, oppimispäiväkirjaa tai muuta palvelun suorittamisen järjestelmällistä seurantaa. Koulutusyksikkö vastaa lokikirjan/oppimispäiväkirjan tai vastaavan sisällöstä, mutta erikoistuva hammaslääkäri siihen tulevien merkintöjen ajantasaisuudesta. Järjestelmällisellä seurannalla voidaan osoittaa jo saatu koulutus ja toisaalta miltä osa-alueilta koulutusta tulisi vielä saada. Samalla erikoisalalla tulisi olla valtakunnallisesti mahdollisimman yhtenäinen seurantajärjestelmä.

6.4.3. Erikoishammaslääkärikoulutuksen arviointi

Oppimisen ja koulutuksen arvioinnin perustan muodostavat etukäteen asetetut tavoitteet, joihin suorituksia ja saavutuksia toistuvasti verrataan. Koulutusohjelmalla ja myös sen eri jaksoilla tulee olla selkeät ja tarkoituksenmukaiset tavoitteet. Arvioinnissa voidaan käyttää apuna sitä varten laadittuja lomakkeita. Vastuuhenkilö ja erikoistuva hammaslääkäri arvioivat koulutuksen alussa yhdessä asettamiensa tavoitteiden saavuttamista toistuvasti ja laativat koulutuksen etenemisestä yhteenvedon vähintään vuosittain. Erikoistuva hammaslääkäri ja kouluttaja selvittävät yhdessä eri koulutusjaksojen alkaessa jaksolle asetetut tavoitteet, soveltavat ne yhteen erikoistujan henkilökohtaisten tavoitteiden kanssa sekä arvioivat oppimista jaksojen ja koulutusohjelmien tavoitteiden pohjalta jaksojen aikana ja niiden lopulla.

On suositeltavaa, että erikoistuva hammaslääkäri voi arvioida myös kouluttajan toimintaa. Tämä hyödyttää myös kouluttajan työtä ja sen kehittämistä.

Erikoisalat antavat yksityiskohtaisemmat ohjeet arvioinnista omissa koulutusohjelmissaan.

6.5. Teoreettinen koulutus

Teoreettisella koulutuksella tarkoitetaan yliopiston vahvistamaa teoreettista opetusta

jota edellytetään toimipaikkakoulutuksen lisäksi. Teoreettinen koulutus on perusopintoja syventävää ja alalla toimimisen kannalta tärkeitä aihekokonaisuuksia käsittelevää opetusta. Suoritettavien kurssien tulee muodostaa erikoistumisen kannalta mielekäs suunnitelmallinen kokonaisuus. Teoreettisen koulutuksen järjestää tai hyväksyy tiedekunta. Lisäksi tiedekunta voi hyväksyä ulkopuolisten hammaslääketieteen ja lääketieteen tahojen järjestämiä koulustilaisuuksia. Koulutuksen tulee tällöinkin täyttää teoreettiselle koulutukselle asetetut vaatimukset. Teollisuus tai yritys ei voi toimia yksin koulutuksen järjestäjänä.

Terveydenhuollon koulutusohjelmassa teoriakoulutuksen laajuus on vähintään 90 opintopistettä sisältäen tutkielman. Ennen koulutuksen aloittamista suoritettua teoreettista opetusta voidaan

hyväksyä enintään 40 opintoviikkoa/60 opintopistettä. Hyväksyttävä koulutus ei saa olla kuutta (6) vuotta vanhempaa.

Säteilyturvallisuus terveydenhuollossa

Säteilyturvakeskuksen (STUK) vahvistaman säteilysuojelukoulutusta terveydenhuollossa koskevan ohjeen (ST 1.7./17 helmikuu 2003) mukaan tulee säteilytutkimuksia tekevien erikoishammaslääkäreiden koulutukseen sisältyä 0.5 opintoviikkoa alaan liittyvää säteilysuojeluturvallisuuskoulusta. Säteilysuojelukoulutus on kirjattu koulutusohjelmakohtaisesti teoreettista koulutusta koskevaan osioon. Säteilykoulutus koskee kaikkia koulutusohjelmia lukuun ottamatta terveydenhuoltoa.

6.6. Moniammatillinen johtamiskoulutus osana erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkintoa

Erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin tutkintoa suorittamaan 1.8.2009 tai sen jälkeen ilmoittautuneet:

Erikoislääkärin tai -hammaslääkärin tutkintoon tulee sisältyä 10 opintopistettä moniammatillista johtamiskoulutusta. Tutkintoon vaadittavat moniammatilliset johtamisopinnot (10 op) sisältävät 3-6 op laajuiset teoreettiset kurssimuotoiset opinnot, 2-5 op laajuisen projektityön ja 2-5 op laajuisen portfolion.

Koulutuksen esittely, rakenne ja teoreettisten kurssien tarjonta löytyvät osoitteesta <http://www.med.utu.fi/sivustot/medimerc/>

Kouluttavat voivat suorittaa erikoistumiskoulutukseen kuuluvat johtamisopinnot koulutuksen sissä vaiheissa tahansa.

Turun yliopistossa tarjottavia johtamisopinnojen teoreettisia kurssimuotoisia suoritteita voi soveltuvin osin korvata myös muissa lääketieteen ja hammaslääketieteen opetusta antavien tiedekuntien vastaavalla erikoistumiskoulutukseen suunnitellulla johtamiskoulutuksella.

Erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin tutkintoa suorittamaan ennen 1.8.2009 ilmoittautuneet:

Näiden erikoistumiskoulutuksessa olevien lääkäreiden ja hammaslääkäreiden tutkintoon tulee sisältyä 20 tuntia terveydenhuollon hallinnollista koulutusta. Tämä vaadittava terveydenhuollon hallinnon koulutus voidaan suorittaa:

1. osallistumalla erilaisiin jatko- ja täydennyskoulutustapahtumiin, joiden suorittamisesta on hyväksytty soveltuva tuntimäärä erikoistumiskoulutuksen teoreettisiin opintoihin hallinnon alalta, tai
2. suorittamalla vähintään yhden opintopisteen (1 op vastaa 27 tuntia opintoja) laajuinen moniammatillinen johtamiskoulutuskurssi.

6.7. Valtakunnallinen kuulustelu

6.7.1. Tavoitteet

Valtakunnallisen erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on mitata erikoistuvan hammaslääkärin teoreettista tietoa ja osaamista sekä kykyä toimia tarkoituksenmukaisesti erikoishammaslääkärin kohtauksissa tilanteissa.

Kuulustelujen valtakunnallisesta koordinaatiosta huolehtii Helsingin yliopiston lääketieteellisen

tiedekunnan opintotoimistossa työskentelevä valtakunnallinen yhdyshenkilö. Yhdyshenkilön tehtävänä on myös kuulustelurekisterien pitäminen, erilaiset tilastointitehtävät ja tarvittaessa kuulustelijoiden yhteistyön avustaminen. Valtakunnallinen erikoislääkärikoulutuksen asiantuntijakokous koordinoi ja käsittelee kuulusteluja koskevia asioita.

6.7.2. Kuulustelijat

Koulutusyksikkö veloitetaan nimeämään kullekin lääketieteellisessä tiedekunnassa edustetuille aloille kuulustelija, joka ilmoitetaan yhdyshenkilölle. Kukin koulutusyksikkö maksaa kuulustelupalkkiot omille kuulustelijoilleen.

Koulutusyksikön tulee ryhtyä toimenpiteisiin uuden kuulustelijan nimeämiseksi esim. kuulustelijan eläkkeelle siirtymisen vuoksi. Mikäli kuulustelija ei pysty toimimaan ennalta sovitusti kuulustelijana (esim. ulkomaanmatka, virkavapaus) tulee siitä välittömästi ilmoittaa yhdyshenkilölle ja **omaan tiedekuntaan**.

6.7.3. Kuulusteluvaatimukset

Kuulustelijat vahvistavat kuulusteluvaatimukset koulutusohjelmien kuulustelijoiden valtakunnallisesti sovitusta yhtenäisestä esityksestä. Vaatimukset tarkistetaan kaikissa koulutusyksiköissä samanaikaisesti kahden vuoden välein. Kuulustelijat toimittavat erikoisalohtaiset kuulusteluvaatimukset yhdyshenkilölle tarkistettavaksi ennen niiden vahvistamista. **Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on saanut opinto-oikeuden.**

6.7.4. Kuulusteluajankohdat ja –paikat

Valtakunnallinen erikoislääkärikoulustelu järjestetään kaikissa koulutusyksiköissä samanaikaisesti **kolme kertaa vuodessa: kaksi kertaa kevätlukukaudella ja kerran syyslukukaudella**. Koulutusyksiköt järjestävät kuulustelutilaisuuden omalla paikkakunnallaan. Kuulusteluun voi osallistua millä tahansa kuulustelupaikkakunnalla, mikäli toisen yliopiston kuulustelupaikassa on tilaa.

6.7.5. Kuulusteluun ilmoittautuminen

Kuulusteluun ilmoittaudutaan sähköisen ilmoittautumisjärjestelmän kautta (<http://www.med.utu.fi/opiskelu/tentit/erikoislaakari.html>) **5 viikkoa** ennen kuulustelua siihen koulutusyksikköön, jonka kirjoilla on opiskelijana. Kuulusteluun osallistuvan tulee olla ilmoittautunut läsnä olevaksi yliopistonsa kirjoihin.

6.7.6. Kuulusteluvuorot

Kullakin erikoisalalla eräitä erikseen sovittavia poikkeuksia lukuun ottamatta toimii vuorollaan kaksi kuulustelijaa yhdessä. **Kuulustelijat pyritään valitsemaan siten, että omia koulutettavia ei tule kuulusteltaviksi.**

6.7.7. Kuulustelukysymysten asettaminen

Vuorossa olevat kuulustelijat laativat kysymykset yhdessä ja toimittavat ne viimeistään kaksi viikkoa ennen kuulustelua yhdyshenkilölle/tenttihallintajärjestelmään.

Kuulustelu voi sisältää esim. essee-kysymyksiä ja myös monivalintakysymyksiä, mikäli kuulustelijat niin haluavat. Kysymykset laaditaan suomeksi ja myös ruotsiksi, jos kuulusteltava on sitä ilmoittautuessaan pyytänyt. Kuulustelu perustuu, paitsi koulutusohjelmassa mainittuun kirjallisuuteen, lehtiin ja lainsäädäntöön, myös siihen kunkin erikoisalan käytännön tietoon, joka

erikoistuvalla hammaslääkärille on kertynyt. Kuulusteltavat esiintyvät kuulustelussa koodeina. Kuulustelutulosten tultua erikoistujalla on mahdollisuus saada tietää kuulustelun arvostelijat.

6.7.8. Kuulusteluvastausten tarkastaminen

Yhdyshenkilö toimittaa vastauspaperit ensimmäiselle kuulustelijalle. Ensimmäinen kuulustelija arvostelee kaikki vastaukset itsenäisesti ja toimittaa sitten vastauspaperit toiselle kuulustelijalle arvosteltaviksi. Kullekin kuulustelijalle varataan pääsääntöisesti kolme viikkoa aikaa kuulusteluvastausten tarkastamiseen. Jälkimmäinen kuulustelija palauttaa vastaukset arvosteluineen yhdyshenkilölle. Vastaukset on palautettava kuuden viikon kuluessa siitä kun tentti **on järjestetty**.

6.7.9. Kuulustelujen arvostelu

Kuulustelut arvostellaan asteikolla hyväksyty/hylätty ja käyttäen pisteytystä. Kuulustelijoiden tulee neuvotella keskenään siitä, ketkä on kuulustelussa hyväksyty ja ketkä hylätty. Hylätyistä kuulusteluista on annettava kirjallinen vastine joko vaadittavien asiakokonaisuuksien luettelona tai henkilökohtaisena kirjallisena palautteena. Tenttivastaukset säilytetään Helsingin yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa vähintään puolen vuoden ajan kuulustelun jälkeen.

Mikäli erikoistuja hylätään kolmessa kuulustelussa, siitä tiedotetaan sekä erikoistuvalla että vastuuhenkilölle. Heitä kehoitetaan keskustelemaan ongelmista, jotka ovat johtaneet hylkäykseen. Kolmen hylkäyksen jälkeen erikoistuja ei voi osallistua seuraavaan kuulusteluun. Tätä sovelletaan takautuvasti huhtikuun 2005 tentistä alkaen. Hylkäyksistä johtuvaa karenssia on alettu laskea syyskuun 2003 tentistä lähtien. Kolmeen hylkäykseen lasketaan kaikki reputukset riippumatta siitä, onko jättänyt joitakin tenttikertoja väliin.

6.7.10. Kuulustelujen tuloksista ilmoittaminen

Tuloksien tultua yhdyshenkilölle hän lähettää kirjallisen tiedon henkilökohtaisesti kuulusteltaville. Koulutusyksiköt saavat **tiedon** omien opiskelijoidensa tuloksista sähköisestä tenttihakemalla järjestelmästä.

6.7.11. Kuulustelun vanheneminen

Kuulustelu vanhenee neljässä vuodessa.

6.7.12. Oikaisumenettely

Kuulusteltava voi kirjallisesti pyytää oikaisua kuulustelun päätöksestä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut kuulustelun tulokset tietoonsa. Yhdyshenkilö toimittaa oikaisupyynnön kuulustelun arvostelleille kahdelle kuulustelijalle, joiden tulee antaa perusteltu vastauksensa kohtuullisessa ajassa. Mikäli kuulusteltava on edelleen tyytymätön päätökseen, hän voi hakea oikaisua **utkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon**.

6.7.13. Kliinisen hammashoidon sivuosa-alueiden kuulustelu

Valtakunnallisen kuulustelun lisäksi kliiniseen hammashoittoon erikoistuva osallistuu ns. sivuosa-alueiden kuulusteluihin, joita on kaksi. Kuulustelujen kysymykset laaditaan kahdelta muulta kliinisen hammashoidon painotusalueelta tai toinen kuulusteluista voi olla myös anomuksen mukaan muulta hammaslääketieteen erikoisalalta. Anomus osoitetaan Erikoishammaslääkärikoulutustyöryhmälle. Kysymykset perustuvat koulutusyksiköiden yhdessä sopimaan kirjallisuuteen ja lehtiin.

Kuulustelut järjestetään oman koulutusyksikön toimesta.

7. ULKOMAALAINEN ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON SUORITTAJANA

7.1. Euroopan talousalueen kansalainen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) myöntää Euroopan talousalueen kansalaiselle hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Laillistuksen jälkeen lääkäri voi hakea opinto-oikeutta erikoishammaslääkärikoulutukseen. Koulutukseen hyväksymisen edellytyksenä on todistuksella osoitettu vähintään tyydyttävä suomen tai ruotsin kielen taito.

7.2. Euroopan talousalueeseen kuulumattoman valtion kansalainen

Euroopan talousalueeseen kuulumaton valtion kansalainen voi saada Sosiaali- ja terveysalan valvontavirastolta (Valvira) hammaslääkärin laillistuksen edellyttäen, että hän on suorittanut hyväksyttävän hammaslääkärin perustutkinnon EU-/ETA-maassa ja että- hänellä on riittävä suomen tai ruotsin kielen taito.

Lisäksi hänen hammaslääkärin pätevyytensä tulee olla tarkistettu. Kuulustelut pätevyuden tarkistamiseksi järjestetään Helsingin yliopiston hammaslääketieteen laitoksella, (puh. 09 191272111, 09 9123131, 09 19127 331 ja 09 1917328. **Laillistamisen** jälkeen hammaslääkäri voi hakea opinto-oikeutta erikoishammaslääkärikoulutukseen

7.3. Euroopan talousalueen kansalainen, joka on suorittanut hammaslääkärin tutkinnon EU/ETA-maiden ulkopuolella

Valvira myöntää hakemuksesta oikeudet toimia Suomessa laillistettuna hammaslääkärinä, EU/ETA-maan kansalaiselle, joka on suorittanut EU-ETA-maiden ulkopuolella hammaslääkärin tutkinnon ja jolla on hammaslääkärin tehtävään asetuksella säädetty pätevyys. Laillistamisen saamiseksi vaaditaan, että hammaslääkäri on suorittanut Valviran mahdollisesti erikseen määräämät lisäopinnot ja kuulustelun siten, että hänen pätevyytensä vastaa Suomessa suoritettua hammaslääkärin tutkintoa. **Laillistuksen** jälkeen hammaslääkäri voi hakea opinto-oikeutta erikoishammaslääkärin tutkinnon suorittamista varten.

8. TUTKINTOTODISTUKSEN HAKEMINEN

Erikoistuva hammaslääkäri voi hakea tutkintotodistusta suoritettuaan terveyskeskuspalvelun, käytännön palvelun, teoreettisen koulutuksen opinnot ja erikoisalakohtaisen valtakunnallisen kuulustelun erillisellä lomakkeella, joita saa internetistä tiedekunnan kotisivulta tai tiedekunnan kansliasta.

Tutkintohakemuksen liitteenä tulee olla palvelu- tai työtodistukset, jossa näkyy työssäolojako, viikkotyöaika ja mahdolliset keskeytykset sekä kouluttajan antama todistus palvelun hyväksytystä suorittamisesta, valtakunnallisen kuulustelun hyväksymiskirje sekä koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymä selvitys teoreettisesta koulutuksesta liitteineen. *Ennen tutkinnon hyväksymistä tulee erikoistuvan hammaslääkärin ja vastuuhenkilön yhdessä käydä läpi lokikirja/oppimispäiväkirja.* Todistushakemukset toimitetaan lääketieteellisen tiedekunnan jatkokoulutus-toimistoon. Tutkintohakemus tulee toimittaa jatkokoulutus-toimistoon viimeistään viikkoa ennen tutkinnon myöntämispäivää.

Mikäli erikoistuva hammaslääkäri on tyytymätön opintosuoritusten hyväksymistä koskevaan päätökseen, oikaisua voi pyytää koulutusohjelman vastuuhenkilöltä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista. Oikaisupäätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta tutkintolaut-

kunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon.

9. LAILLISTAMINEN ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON JÄLKEEN

Erikoishammaslääkärin tulee hakea sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valvira) oikeutta harjoittaa erikoislääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Hakemuslomake ja ohjeet löytyvät Valviran osoitteesta <http://www.valvira.fi>.

Hakemuksen liitteenä tulee esittää jäljennös lääketieteellisen tiedekunnan antamasta erikoishammaslääkärin tutkintotodistuksesta

Hakemus lähetetään osoitteella:

Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontavirasto
PL 210
00531 Helsinki

Valviran käyntiosoite on Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki. Puhelinnumero on 0295 209 111.

Ammatinharjoittamisoikeutta koskevasta päätöksestä peritään toimitusmaksu (235 €) ja päätös lähetetään hakijan ilmoittamaan osoitteeseen postiennakkona.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto lähettää tiedon päätöksestä KELA:n terveys- ja toimeentulo-osastolle ja lisäksi mm. yliopistojen lääketieteen opetusta antaville yksiköille.

Leimasimet tulee tilata itse (leimasinvalmistajia löytyy mm. ammattilehdestä). Leimasintilauksen mukaan on liitettävä kopio Valviran myöntämästä ammatinharjoittamispäätöksestä. Leimasimessa on oltava seuraavat tiedot: etunimi, sukunimi, oppiarvo, erikoisalaj ja yksilöintitunnus (ent. sv-numero).

10. ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNON KOULUTUSOHJELMAT

10.1 HAMPAISTON OIKOMISHOIDON JATKOKOULUTUSOHJELMA

Vastuuhenkilöt: prof. Juha Varrela
lehtori Anna-Liisa Svedström-Oristo

Koulutuksen päämäärät

Jatkokoulutetun hammaslääkärin tulee

- Hallita hampaiston ja leukojen koko vaikeusastealuetta edustavien purentavirheiden ja kehityshäiriöiden diagnosointi sekä hoidon suunnittelu ja toteutus
- Kyetä suunnittelemaan ja toteuttamaan oikomishoito väestötasolla
- Kyetä kouluttamaan ja ohjaamaan seulontaan ja hoidon toteutukseen osallistuvia hoitotiimin jäseniä
- Pystyä toimimaan moniammatillisen hoitotiimin jäsenenä sekä asiantuntijana erikoisalaj koskevissa kysymyksissä
- Kyetä seuraamaan ja ymmärtämään erikoisalan kehitystä ja kirjallisuutta

Koulutuksen sisältö

Koulutuksen määrä vuodessa on noin 1700 tuntia, kolmessa vuodessa yhteensä noin 5000 tuntia. Koulutusohjelma koostuu yleisopinnoista, erikoisalakohtaisista opinnoista, tutkielmasta

ja kliinisestä palvelusta. Teoreettiset opintojaksot (yhteensä n. 1500 tuntia) sisältävät luentoja, harjoituksia, seminaareja, kirjallisuuskatsauksia ja omatoimista opiskelua. Kliinistä työskentelyä on yhteensä noin 3500 tuntia. Koulutusohjelmassa on otettu huomioon v. 1991 julkaistun ERASMUS-raportin suositukset.

1. Yleisopinnot

- Kirjaston käyttö ja tiedon hallinta
- Kliininen valokuvaus
- Pään ja kaulan anatomia ja embryologia
- Solu ja kudosisologia
- Kliinisen hammaslääketieteen täydennysjakso
- Purentafysiologia
- Tieteen filosofia ja sosiaaliammaslääketiede
- Biostatistiikka
- Genetiikka
- Foniatria
- Psykologia
- Ravinto-oppi
- Yleislääketieteen täydennysjakso
  - korva, nenä ja kurkkutaudit
  - lastentaudit
  - lasten ja nuorten psykiatria
  - neurologia
  - kasvojen alueen onkologia
- Hallinnon kurssi

2. Erikoisalakohtaiset opinnot

- Kallon ja leukojen kasvu
- Hampaiston ja purennan kehitys
- Hammaslääketieteellinen genetiikka
- Purentavirheiden
  - epidemiologia
  - seulonta ja purennan kehityksen seuranta
  - diagnostiikka, biometria ja kefalometria
  - preventio ja interseptiivinen hoito
- Oikomishoidon periaatteet, mahdollisuudet ja rajoitukset
- Ortodonttisen ja ortopedisen oikomishoidon suunnittelu ja toteutus
- Ortodonttinen varhaishoito
- Oikomishoitoon liittyvät kudosisreaktiot
- Kallon ja kasvojen ja hampaiston kehityshäiriöt
- Ortodonttis-kirurginen hoito

3. Tutkielma

Itsenäinen tai yhteistyönä tehtävä laaja kirjallisuuskatsaus, potilastapausselostus tai tutkimustyö, ja sen pohjalta kirjoitettu raportti, julkaisu tai ortodontian alaan kuuluva väitöskirja.

4. Kliininen palvelu

Kliininen palvelu on hoitopalvelujen tuottamista. Se suoritetaan erikoistumisvirassa Turussa tai muussa hammashoitopalveluja tuottavassa yksikössä, jonka kanssa Turun yliopistolla on hammaslääkärin erikoistumista koskeva koulutussopimus.

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos):

1. Okeson J.P.: Management of temporomandibular disorders and occlusion (Mosby)
2. Enlow DH & Hans MG: Essentials of Facial Growth (WB Saunders Co)
3. Proffit WR: Contemporary Orthodontics (Mosby)
4. Proffit WR, White RP & Sarver DM: Contemporary treatment of dentofacial deformity (Mosby)
5. McNamara JA & Brudon WL: Orthodontics and dentofacial orthopedics (Needham Press Inc)
6. Sariola H, Frilander M, Heino T, Jernvall J, Partanen J, Sainio K, Salminen M & Thesleff I: Solusta yksilöksi, Kehitysbiologia, luvut 1-4, 6 ja 15-18 (Duodecim)

Lehdet (kolme edellisen vuoden ajalta):

Ortodontian keskeiset tutkimustulokset seuraavista lehdistä:

1. American Journal of Orthodontics
2. European Journal of Orthodontics

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu:

1. Proffit WR: Contemporary orthodontics (Mosby)

10.2 KLIINISEN HAMMASHOIDON JATKOKOULUTUSOHJELMA

Jatkokoulutusohjelman päämääränä on antaa opiskelijalle valmiudet hallita laaja-alaisesti kliinisen hammashoidon osa-alueet kariologia, endodontia, parodontologia, protetiikka, parentafysiologia ja lasten hammashoito. Monipuolinen diagnostiikka ja hoidon suunnittelu ovat myös keskeisesti mukana koulutuksessa. Tälle perustalle erikoistuja syventää tietoaan ja taitojaan itse valitsemillaan osa-alueilla, joista yksi on pääosa-alue ja kaksi sivuosa-alueita. Jatkokoulutusohjelma sisältää lisäksi erillisen diagnostisen suuntautumisvaihtoehdon, jossa pääpainoalueina ovat suupatologia ja suuradiologia. Kliinisen hammashoidon osa-alueet valitaan kliinisen hammashoidon erikoisalalan sisältä. Erillisestä anomuksesta tästä voidaan poiketa EHL-työryhmän päätöksellä.

Kliinisen hammashoidon osa-alueet ja vastuuhenkilöt

Kariologia ja endodontia	prof. Jorma Tenovuo
Parodontologia	prof. Eija Könönen
Protetiikka	prof. Timo Närhi
Parentafysiologia	prof. Pentti Kempainen
Lasten hammashoito	lehtori, dos. Sára Karjalainen
Hammaslääketieteellinen diagnostiikka	
- Suuradiologia	lehtori Sisko Huuonen ja prof. Stina Syrjänen
- Suupatologia	prof. Stina Syrjänen
Koulutusohjelman vastuuhenkilö	lehtori Yrsa Le Bell

Kariologian ja endodontian, parodontologian, protetiikan ja parentafysiologian sekä lasten hammashoidon suuntautumisvaihtoehto

Koulutuksen päämäärät

Kliinisen hammashoidon erikoishammaslääkärin tulee

- Hallita käytännössä vaativien kliinisen hammashoidon potilaiden diagnosointi, profylaksia,

hoidon suunnittelu ja kokonaisvaltainen potilaan hoidon toteutus

- Osata toimia konsultaatiotehtävissä ja osata antaa hoito-ohjeita yleishammaslääkärille
- Kyetä toimimaan alansa opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa
- Pystyä toimimaan yhteistyössä muun hammashoitohenkilöstön kanssa työryhmän johtajana
- Seurata ja ymmärtää eri osa-alojen kehitystä ja kirjallisuutta

Koulutuksen sisältö

Opetuksen määrä vuodessa on noin 1700 t, kolmessa vuodessa yhteensä noin 5000 tuntia. Koulutusohjelma koostuu yleisopinnoista (yhteistä hammaslääketieteen eri aloille), ainekohtaisista opinnoista ja kliinisestä palvelusta. Teoreettiset opintojaksot (n. 1500 t) sisältävät luentoja, harjoituksia, seminaareja, kirjallisuuskatsauksia ja omatoimista opiskelua. Kliininen palvelu on hoitopalvelujen tuottamista ja se tapahtuu osana terveydenhuoltojärjestelmää ja alkaa heti opintojen alussa. Kliininen palvelu suoritetaan osittain Turussa sekä myös muilla paikkakunnilla. Kliinistä työskentelyä on yhteensä n. 3500 t.

1. Yleisopinnot

- Tiedon hallinta
- Kirjaston käyttö
- Kliininen valokuvaus
- Anatomian luennot
- Kliinisen tutkimuksen menetelmät
- Kliinisen hammaslääketieteen täydennysjakso
- Sosiaalihammaslääketiede
- Yleislääketieteen täydennysjakso
  - sisätaudit
  - farmakologia
  - neurologia
  - korva-, nenä- ja kurkkutaudit
  - geriatria
  - kasvojen alueen onkologia
  - lastentaudit
- Muut
  - hallinnon kurssi

2. Erikoisalakohitteiset opinnot

- Kariologia ja endodontia
- Kariologian täydennysjakso
  - kariuksen etiologia ja epidemiologia
  - kariuksen patogeneesi
  - kariuksen profylaksia
  - diagnostiset menetelmät ja kariesriskin arviointi
  - korjaava hoito, preparointi ja täyteaineet
  - pulpan ja dentiinin biologia
  - pulpan ja juurenhoidon
  - hammastraumoihin liittyvä pulpan ja juurenhoidon
- Kariuksen mikrobiologia ja immunologia
- Sylki ja remineralisaatio, eroosiot
- Alentunut syljeneritys: syyt ja hoito
- Juurikanavainfektion mikrobiologia ja komplisoidut juurihoidot
- Ajankohtaiset tutkimusongelmat

Parodontologia

- Parodontologian täydennysjakso
  - terve parodontium
  - parodontaalisairauksien luokittelu
  - parodontaalisairauksien epidemiologia
  - parodontaalisairauksien etiologia
  - parodontaalisairauksien diagnostiikka
  - parodontaalisairauksien hoitoperiaatteet
- Parodontaalinen mikrobiologia ja biofilmikonsepti
- Parodontaalisairauksien patogeneesi
- Riskinarviointi parodontologiassa
- Ei-kirurginen hoito
- Parodontaalikirurgia
- Purennan rehabilitaatio
- Parodontaalisairaudet ja yleisterveys
- Ajankohtaiset tutkimusongelmat

Protetiikka

- Peruskoulutuksen asiasisällön kertausta
  - kruunu- ja siltaprotetiikka
  - osaproteesit
  - kokoproteesit
  - proteesien korjaukset
- Purennan rekonstruktio kiintein ja yhdistelmärakentein
- Pienet jäännöshampaistot
- Vaikeat kokoproteesit
- Gerodontoprotetiikka
- Leukavammaproteesit
- Parodontoprotetiikka
- Ortodontian ja kirurgian preproteettinen käyttö
- Implantaattiproteesit
- Suun ulkopuolella tehtävät täytteet ja osakruunut
- Syventävä materiaalioppi
- Proteettisten töiden laboratoriotekniikka
- Ajankohtaiset tutkimusongelmat

Purentafysiologia

- Purentaelimen rakenne ja toiminta
- Purentaelimen toimintahäiriöiden:
  - etiologia
  - epidemiologia
  - patogeneesi
  - diagnostiikka
  - erotusdiagnostiikka
- Purentaelimen toimintahäiriöiden hoito
- Ajankohtaiset tutkimusongelmat

Suurradiologia

- Perusdiagnostiikan kertaus
- Säteilysuojaus
- Säteilybiologian perusteet
- Digitaaliradiologian perusteet
- Tulehdusten ja tuumoreiden röntgendiagnostiikka

- Leukaniveldiagnostiikka
- Implantologian röntgendiagnostiikka ja tutkimusmenetelmät

Suupatologia

- Yleispatologia ja patologian mikroskooppinen peruskurssi
- Kliinisiä-patologisia potilasseminaarit
- Näytteiden tulkinta
- Oikeushammaslääketiede

Lasten hammashoito

- Suun lihakset, purenta ja puheen kehitys
- Lasten ravintotottumukset, erityisesti sokerin saanti
- Lasten suu- ja hammassairauksien epidemiologia
- Lapsen suun tutkiminen, diagnostiset välineet ja hoitosuunnitelma
- Lapsen suuhygieniatottumukset ja välineet
- Varhaislapsuuden karies ja sen ehkäisy
- Hammashoitopelon synty, ehkäisy ja hallinta
- Typpioksiduuli-happi-sedaatio hammashoidossa
- Anestesiahammashoidon periaatteet
- Hammashoitokivun ehkäisy ja hallinta lapsilla
- Korjaavan hoidon menetelmät ja materiaalit lapsilla
- Perinnöllisten ja hankittujen hampaiston kehityshäiriöiden hoito
- Maitohampaan pulpanhoito
- Lasten ja nuorten hammastapaturmat, ensiapu ja hoito
- Vakavien yleissairauksien huomioiminen lasten hammashoidossa
- Kehitysvammaisuuden huomioiminen lasten hammashoidossa
- Kallon ja leukojen kasvu*
- Hampaiston ja purenta-kehitys*
- Hammaslääketieteellinen genetiikka*
- Purentavirheiden epidemiologia*
- Purentavirheiden seulonta ja purenta-kehityksen seuranta*
- Ortodonttinen varhaishoito*
- Halkiot ja muut kasvojen ja kallon deformiteetit*

Mikäli kliinisen hammashoidon erikoisalana sisällä halutaan syventyä lasten hammashoitoon, osallistutaan tähdellä* merkittyihin osioihin, jotka pidetään yhdessä ortodontian EHL-koulutuksen kanssa.

Lasten hammashoito

Käytännön palvelu on pääsääntöisesti valvottua hoitopalvelujen tuottamista, mikä tapahtuu erikoistumisvirassa TYKS:n Lasten hammashoidon yksikössä tai muussa Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymässä terveyspalveluja antavassa yksikössä.

Koulutus pitää sisällään TYKS:n Lasten hammashoidon yksikössä hoidossa olevien sekä sinne erikois- ja erityistason hammashoitoa varten lähetettyjen lasten ja nuorten hoidon. Käytännön palveluun sisältyy mm. lasten ja nuorten hammashoitoa sedaatioissa ja yleisanestesiassa, soomaattisesti tai psyykkisesti sairaiden sekä vammaisten lasten ja nuorten hammashoito ja oraalimotorinen hoito. Terveyskeskuksessa tai muussa vastaavassa yksikössä koulutuksessa oleva hoitaa erityistason lapsipotilaita. Lisäksi erikoistuja osallistuu soveltuvin osin Turun yliopiston oikomishoidon jatkokoulutusohjelmaan (Kallon ja leukojen kasvu, Hampaiston ja purenta-kehitys, Hammaslääketieteellinen genetiikka, Purentavirheiden epidemiologia, Purentavirheiden seulonta ja purenta-kehityksen seuranta, Ortodonttinen varhaishoito ja Halkiot ja muut kasvojen ja kallon deformiteetit) ja TYKS:n Lastenklinikan oppialaa tukeviin seminaareihin ja esitelmätilaisuuksiin.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPSU) laaditaan yhteistyössä koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa. Suunnitelmasta ilmenevät koulutuksen tavoitteet, koulutusajanjaksot ja -paikat. Erikoistuva hammaslääkäri pitää koulutuksensa ajan lasten hammashoidon alan lokikirjaa, josta käyvät ilmi koulutuksen kulloinkin vaihe ja siihenastinen sisältö. Ajantasainen lokikirja auttaa seuraamaan yleisopintojen sekä sivu- ja pääosa-alueen teoreettisten opintojen etenemistä ja erityisesti pääosa-alueen käytännön koulutuksen kattavuutta.

Koulutukseen kuuluvia vaatimuksia:

Käytännön palvelun ja teoreettisen koulutuksen suorittaminen

Kymmenen valmiiksi hoidetun, vaativaa hoidon suunnittelua ja toteutusta edellyttävän potilastapauksen esittely.

Kirjallisuuteen perustuvia seminaariesityksiä 1-2 kertaa lukukaudessa

Tutkielma tai tieteellinen tai katsausartikkeli, tai osallistuminen tieteellisen artikkelin kirjoittamiseen

3. Kliininen palvelu

Kliininen palvelu on hoitopalvelujen tuottamista ja se suoritetaan erikoistumisvirassa. Harjoittelu on vaativien potilastapausten diagnostiikkaa, hoidon suunnittelua ja kokonaisvaltaista hoidon toteutusta.

4. Tutkielma

Itsenäinen tai yhteistyönä tapahtuva tutkielma sekä kirjallinen potilastapausselostus, joka pyritään julkaisemaan alan lehdessä.

Valtakunnallinen kuulustelu

10.2.1 KARIOLOGIA JA ENDODONTIA

Kirjat (viimeisin painos)

1. Fejerskov O, Kidd E (toim.). Dental caries – the disease and its clinical management. Blackwell-Munksgaard 2008
2. Orstavik D, Pitt Ford T. Essential Endodontology: Prevention and Treatment of Apical Periodontitis, 2nd Edition. Wiley-Blackwell, 2007.
3. Haapasalo M., Endal U. & Friedman S. (Eds): Visual endodontics curriculum: An interactive DVD-ROM (Quintessence Publishing) uusin versio.

Lehdet (Kolmen edellisen vuoden ajalta painotusalueelle soveltuvin osin)

1. Caries Research
2. Journal of Dental Research
3. European Journal of Oral Sciences
4. Endodontic Topics: Endodontology and medically compromised patients. Vol 4, March 2003.
5. International Endodontic Journal
6. Suomen Hammaslääkärilehti

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu:

Kirjat (viimeisin painos)

1. Fejerskov O, Kidd E (toim.). Dental caries – the disease and its clinical management. Blackwell-Munksgaard 2008
2. Haapasalo M., Endal U. & Friedman S. (Eds): Visual endodontics curriculum: An interactive DVD-ROM (Quintessence Publishing) uusin versio.

Lehdet (Kolmen edellisen vuoden ajalta painotusalueelle soveltuvin osin)

1. Caries Research
2. Journal of Dental Research
3. Endodontic Topics: Endodontology and medically compromised patients. Vol 4, March 2003.
4. Suomen Hammaslääkärilehti

10.2.2 PARODONTOLOGIA

Kirjat (viimeisin painos)

1. Carranza's Clinical Periodontology. Newman M.G., Takei H.H., Klokkevoeld P.R. (Eds.) (Saunders)
2. Lindhe J., Karring T & Lang N.P. (Eds.): Clinical periodontology and implant dentistry, volume 1 and 2 (Munksgaard)

Lehdet

1. Journal of Periodontology
2. Journal of Clinical Periodontology
3. Periodontology 2000

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu:

Kirjat (viimeisin painos)

1. Carranza's Clinical Periodontology. Newman M.G., Takei H.H., Klokkevoeld P.R. (Eds.) (Saunders)

10.2.3 PROTETIIKKA JA PARENTAFYSIOLOGIA

Kirjat: (viimeisin painos)

1. Okeson J.P.: Management of temporomandibular disorders and occlusion (Mosby)
2. Öwall B., Käyser A.F. & Carlsson G.E.: Prosthodontics. Principles and management strategies (Mosby-Wolfe)
3. Shillingburg H.T., Jacobi R. & Brackett S.E.: Fundamentals of tooth preparations for cast metal and porcelain restorations (Quintessence)
4. O'Brien W.J.: Dental materials and their selection (Quintessence) uusin painos
5. Osseointegration: On continuing Synergies in Surgery, Prosthodontics and Biomaterials" (Quintessence). Edited by George Zarb, Tomas Albrektsson, Gerald Baker, Steven Eckert, Clark Stanford, Dennis Tarnow and Ann Wenneberg. ISBN 978-0-86715-479-5.
6. Karlsson S., Nilner K. & Dahl B. (Eds.): A textbook of fixed prosthodontics. The Scandinavian approach (Förlagshuset Gothia)

Lehdet: (kolmen edellisen vuoden ajalta)

1. International Journal of Prosthodontics
2. Clinical Oral Implants Research
3. Journal of Oral Rehabilitation
4. Journal of Craniomandibular Practice

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu:

Kirjat: (viimeisin painos)

1. Okeson J.P.: Management of temporomandibular disorders and occlusion (Mosby)
2. Öwall B., Käyser A.F. & Carlsson G.E.: Prosthodontics. Principles and management

strategies (Mosby-Wolfe)

Lehdet: (kolmen edellisen vuoden ajalta)

1. International Journal of Prosthodontics
2. Clinical Oral Implants Research
3. Journal of Oral Rehabilitation
4. Journal of Craniomandibular Practice

10.2.4 LASTEN HAMMASHOITO

Kirjat (viimeisin painos)

1. Koch G & Poulsen S: Pediatric dentistry- A clinical approach. (Munksgaard)
2. Welbury R: Paediatric dentistry. (Oxford)
3. Fejerskov O & Kidd E: Dental caries: the disease and its clinical management. (Oxford)
4. Andreasen JO, Bakland LK, Flores MT, Andreasen FM, Andersson L: Traumatic Dental Injuries: A Manual Wiley-Blackwell
5. Sariola H, Frilander M, Heino T, Jernvall J, Partanen J, Sainio K, Salminen M & Thesleff I: Solusta yksi-löksi, Kehitysbiologia, luvut 1-4, 6 ja 15-18 (Duodecim)
6. Proffit WR. Contemporary Orthodontics (Mosby)

Lehdet (kolmen viimeisen vuoden ajalta)

1. International Journal of Paediatric Dentistry
2. European Archives of Paediatric Dentistry
3. Dental Traumatology
4. Journal of Dental Research (soveltuvin osin)
5. Suomen Hammaslääkärilehti (soveltuvin osin)
6. Duodecim (soveltuvin osin)

Koulutusyksikön järjestämä lasten hammashoidon oppialan sivuosa-alueen kuulustelu:

Lasten hammashoidon sivuosa-alueeksi valinneen kuulusteluvaatimuksena on viimeinen painos kirjasta:

1. Koch G & Poulsen S: Pediatric dentistry - A clinical approach. (Munksgaard)

10.2.5 HAMMASLÄÄKETIETEELLISEN DIAGNOSTIIKAN SUUNTAUTUMISVAIHTOEHTO

Tavoitteet

Spesialistikoulutuksen hammaslääketieteellisessä diagnostiikassa tulee johtaa erityistietoihin ja -valmiuksiin sellaisissa tutkimusmenetelmissä, joita käytetään suun ja leukojen alueen sairauksien diagnostiikassa. Myös suun ja pään alueella ilmenevät yleissairaudet ja niiden diagnostiikka tulee tuntea. Lisäksi spesialistikoulutuksen tulee johtaa tarpeellisiin tietoihin ortodontiassa, purentafysiologiassa, suu- ja leukakirurgiassa, parodontologiassa, kliinisessä kemiassa, sisätaudeissa, iho- ja sukupuolitaudeissa sekä korvan-, nenän- ja kaulanalueen sairauksissa. Diagnostiikan suuntautumisvaihtoehdossa pääpainoalueena on suupatologia tai suurradiologia.

Koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistujalle valmius:

- tunnistaa itsenäisesti suussa ja leukojen alueella esiintyvät sairaudet
- soveltaa kliinisen kemian, röntgenologian, histologian, immunosytokemian ja molekyyli-biologian mahdollisuuksia suun ja leukojen alueen sairauksien diagnostiikassa

- ohjata suupatologian laboratorion/hammaslääketieteellisen röntgentutkimuslaitoksen toimintaa
- antaa perus- ja täydennyskoulutusta hammaslääketieteellisen diagnostiikan alalla
- järjestää kliinisi-patologisia kokouksia

Yleisopinnot

- Yleinen patologia
- Pään ja kaulan alueen anatomia
- Kliininen kemia
- Röntgendiagnostiikka
- Sisätaudit
- Korva-, nenä- ja kurkkutaudit
- Onkologia
- Iho- ja sukupuolitaudit
- Genetiikka

Kliinisen hammaslääketieteen täydennysjaksot

- Suu- ja leukakirurgia
- Ortodontia
- Kariologia
- Parodontologia
- Purentafysiologia
- Röntgenologia/Suupatologia
- Biostatistiikka
- Hallinnon koulutus

Valinnaiset yleisopinnot

- Farmakologia ja toksikologia
- Mikrobiologia
- Immunologia
- Lääketieteellinen biokemia
- Reumatologia
- Geriatria
- Yleinen sädediagnostiikka
- Kuvannan fysiikka
- Säteilybiologia

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (uusin painos)

1. Underwood J.C.E.: General and Systemic Pathology (Churchill Livingstone)
2. Neville B.W., Damm D.D., Allen C.M. Bouquet J.E.: Oral & Maxillofacial Pathology (Saunders).
3. Miettinen M.: Modern soft tissue pathology: tumors and non-neoplastic conditions (Cambridge University Press)
4. Pindborg J.J., Reichart P.A., Smith C.J., van der Waal I. in collaboration with L.H. Sobin and pathologists in 9 countries: Histological Typing of Cancer and Precancer of the Oral Mucosa. WHO International Histological Classification of Tumours (Springer-Verlag)
5. Barnes L., Eveson J.W., Reichart P, Sidransky D.: WHO Classification of Tumours. Pathology & Genetics. Head and Neck Tumours (IARC Press)
6. Fletcher C.D.M., Unni K.K., Mertens F.: WHO Classification of Tumours. Pathology & Genetics. Tumours of Soft Tissue and Bone (IARC Press) (soveltuvin osin)
7. LeBoit P., Burg G., Weedon D., Sarasin A.: WHO Classification of Tumours. Pathology & Genetics. Skin Tumours (IARC Press) (soveltuvin osin)

Lehdet: (kolmen edellisen vuoden ajalta)

1. Journal of Oral Pathology and Medicine
2. Oral Diseases
3. Oral Oncology
4. Journal of Dental Research (soveltuvin osin)
5. Suomen Hammaslääkärilehti (soveltuvin osin)
6. Duodecim (soveltuvin osin)

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu:

1. Neville B.W., Damm D.D., Allen C.M. Bouquot J.E.: Oral & Maxillofacial Pathology (Saunders) (uusin painos)

10.2.6 ERIKOISALAKOHTAINEN KOULUTUS – PÄÄPAINOALUEENA SUUPATOLOGIA

Koulutusohjelman vastuuhenkilö:

EHL, professori Stina Syrjänen
Hammaslääketieteen laitos
Lemminkäisenkatu 2
20520 Turku
stina.syrjanen@utu.fi
puh. (02) 3338349

Opetusohjelma käsittää yleiset opinnot sekä suupatologian erikoisalan ja sivualueiden opinnot. Opinnot koostuvat teoreettisista ja kliinisistä opinnoista/jaksoista.

Koulutusohjelman tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan hammaslääkärin tulee

- tuntee alansa tautien yleisyys, etiologia ja patogeneesi
- tuntee hammassairauksien ehkäisy, diagnostiikka ja hoitoperiaatteet
- hallita suupatologinen diagnostiikka
- hallita alansa tutkimuksissa käytettävät menetelmät ja laitteistot
- hallita elektronimikroskopian, immunohistokemian ja molekyylibiologian menetelmät ja niiden sovellutukset rutiinidiagnostiikkaan
- soveltaa molekulaarista patologiaa suun ja leukojen alueen diagnostiikkaan
- antaa itsenäisesti lausuntoja suupatologiassa
- työskennellä itsenäisesti patologian alaan kuuluvissa julkisyhteisön rahoittamilla laitoksilla, yksityisillä asemilla ja laboratorioissa
- ohjata suupatologian laboratorion tai kudosleikkeitä tuottavan tutkimuslaboratorion toimintaa
- antaa perus- ja täydennyskoulutusta suupatologian ja suulääketieteen alueella
- järjestää kliinispatologisia kokouksia ja seminaareja
- kyetä jakamaan oman alansa tietoutta ja osallistua sen kehittämisen ja suunnittelutehtäviin
- olla perehtynyt terveydenhuollon hallintoon ja kyetä toimimaan yhteistyössä muun hammashoitohenkilöstön kanssa työryhmän johtajana tai sen jäsenenä.

Yhteistyö

Suupatologian erikoishammaslääkärin tulee toimia yhteistyössä hammaslääketieteen ja sen eri erikoisalojen kanssa. Samoin hänen tulee olla kykenevä yhteistyöhön myös lääketieteellisten erikoisalojen ja erikoisesti patologian, korva-, nenä- ja kurkkusairauksien, radiologian, onkologian, iho- ja sukupuolitautien ja sisätautien erikoisalojen kanssa.

Käytännön palvelu (3 vuotta)

Käytännön koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen keskussairaalan ulkopuolella ja/tai yliopiston erikoistumisvirassa. Käytännön palveluksesta vähintään 9 kuukautta terveystieteiden keskuksessa.

Sivuosa-alueen palvelu

Suoritetaan hammaslääketieteellisen radiologian erikoisalaaan liittyvänä sivuosa-alueen palveluna. Toinen sivuosa-alue suoritetaan joltakin kliinisen hammashoidon muulta osa-alueelta.

Pääosa-alue

Pääosa-alueen käytännön palvelu tapahtuu Ty:n hammaslääketieteen laitoksen erikoistumisvirassa. Opintosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa. Lyhin hyväksyttävä palvelujakso on 2 kk.

Toimipaikkakoulutus

Pääosa-alueen toimipaikkakoulutus

Koulutus on etupäässä seminaari- ja ryhmätyöskentelyä, minkä lisäksi omatoiminen opiskelu on oleellista.

Koulutukseen kuuluvat:

- Turun yliopiston hammaslääketieteen laitoksen kuukausittaiset seminaarit
- Turun yliopiston patologian osaston viikottaiset tapausseminaarit (ns. tiistai-meetingit) ja esitelmäsarja kliinisen patologian nykynäkymistä
- TYKS:n suusairauksen ja patologian osaston viikottaiset potilasseminaarit (PAD-meetingit).

Lisäksi toimipaikkakoulutus sisältää seuraavia kokonaisuuksia:

- yleispatologian ja suupatologian perusopintojen luentojen ja kurssien kertaus soveltuvin osin
- osallistuminen soveltuvin osin hammaslääketieteen laitoksen muiden oppialojen esitelmätilaisuuksiin.

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Koulutus sisältää mm. käytännön laboratorio-työskentely seuraavien menetelmien hallitsemiseksi: kudospalan ja/tai irtosolunäytteen prosessointi, kudoväriäykset, kovakudostekniikat, immunohistokemia, immunofluoresenssitutkimus, in situ hybridisaatio, PCR, RT-PCR, in situ PCR, DNA:n, RNA:n eritykset filteritekniikat, kudonäytteiden tutkiminen ja lausuntojen antaminen

- Suupatologian osaston näytteiden tutkimus ja lausunnot (noin 2.000 näytettä)
- Malli- ja kongressinäytekoelmien tutkiminen (noin 600 näytettä)
- Osallistuminen suupatologian osaston kliinisiin potilaskonsultaatioihin

Koulutusohjelmaan kuuluu viisi kirjallisuuteen perustuvaa tutkielmaa, joista kaksi kirjallisena. Osa voidaan korvata osallistumalla tieteelliseen tutkimustyöhön.

Sivuosa-alueen toimipaikkakoulutus tapahtuu osallistumalla käytännön palvelun suorittamiseen valitun sairaanhoitopiirin toimialan järjestämiin esitelmiin, seminaareihin ja muihin koulutustilaisuuksiin koulutusajanjaksona.

Teoreettinen opetus (yhteensä 80 tuntia)

Teoreettisina kursseina voidaan käyttää hyväksi yliopistojen jatko- ja täydennyskoulutuskeskuk-

sisä, yhdistysten ja kansainvälisyhteisöjen järjestämiä koulutustilaisuuksia, jotka vastuuhenkilö tai erikoishammaslääkäritoimikunta on hyväksynyt teoreettiseksi koulutukseksi.

Yleisopinnot

Kaikille koulutusohjelmille on laadittu yhteiset teoriaopinnot, joista voidaan valita suupatologiaan mielekkäästi liittyvät vaihtoehdot.

Opiskelua ohjaavat yleiskurssit

- ATK-taidot, biostatiikka
- tiedon hankkiminen ja arvioiminen
- epidemiologia, kansanterveystiede
- tutkimusmetodologia, kliininen tutkimus
- opetuksen teoria ja käytäntö
- hallinto, johtamistaito.

Biotieteiden ja lääketieteen yleiskurssit, jotka sisältävät kliinisen hammashoidon erikoishammaslääkärin toimintaan läheisesti liittyvät aihepiirit

- pään ja kaulan embryologia, anatomia ja fysiologia
- solujen ja kudosten biokemia ja histologia
- kivun ja infektioiden ehkäisy ja hoito
- immunologia ja sen yhteys suuontelon sairauksiin
- sisätaudit, infektioaudit, korva-, nenä- ja kurkkutaudit
- systeemisairauksien ilmentymät suuontelossa.

Alakohtainen teoreettinen koulutus

- Valomikroskopian perusteet
- Kliinisen patologian jatkokoulutusopintojakso/osallistuminen luentoihin ja ryhmäopetukseen
- Kliinisen genetiikan perusteet
- Histologiset menetelmät
- Immunohistokemialliset menetelmät
- Elektronimikroskopia
- Molekyylibiologian menetelmät
- Hammaslääketieteellinen röntgenologian täydennyskoulutusjakso
- Kudosten normaalarakenne
- Kehitys- ja kasvuhäiriöt
- Infektiosairaudet
- Aineenvaihduntasairaudet
- Autoimmuunisairaudet
- Suun ja pään alueen kasvaimet
- Elinpatologia soveltuvin osain

Muu koulutukseen liittyvä toiminta

- Suupatologian, röntgenologian ja suu- ja leukakirurgian seminaareihin osallistuminen vähintään kahden vuoden ajalla
- Osallistuminen kotimaisiin ja kansainvälisiin alan kongresseihin
- Suupatologian alan tutkimustyö
- Osallistuminen patologian ja soveltuvin osin muiden lääketieteen laitosten esitelmä- ja seminaartilaisuuksiin

Erikoisalakohtaiset ajankohtaiset kysymykset:

- Suupatologiaan liittyvät koulutukset sekä soveltuvin osin hammaslääketieteen eri alojen seminaarit ja koulutustilaisuudet ajankohtaisista aiheista.

Lisäksi koulutukseen kuuluu sädeturvallisuuskoulutus (0.5 op).

Arviointi

Koulutukseen kuuluvia vaatimuksia:

- teoriakoulutuksen suorittaminen
- esitettävä tietty määrä suoritettuja vaativia suuopatologisia tutkimuksia
- tehtävä viisi kirjallisuuteen perustuvaa tutkielmaa (2 kirjallisena), osa vaihteoisesti osallistumalla tutkimustyöhön
- osallistuttava laitoksen seminaareihin.

Erikoistumisen alussa koulutuksesta vastaava henkilö tekee yhdessä erikoistuvan hammaslääkärin kanssa koulutussuunnitelman. Suunnitelmasta ilmenevät koulutuksen tavoitteet, koulutusajanjaksot ja -paikat.

Erikoistuva hammaslääkäri pitää koulutuksensa ajan suuopatologian alan lokikirjaa, josta käyvät ilmi koulutuksen kulloinenkin vaihe ja siihenastinen sisältö. Ajantasainen lokikirja auttaa seuraamaan yleisopinnojen sekä sivu- ja pääosa-alueen teoreettisten opintojen etenemistä ja erityisesti pääosa-alueen käytännön koulutuksen kattavuutta (suun ja leukojen alueen eri tyyppisiä patologisia muutoksia edustavien kudostenäytteiden tutkimisen tasapainoinen jakautuminen) koulutusajan puitteissa.

Vastuuhenkilö ja erikoistuva hammaslääkäri arvioivat säännöllisin väliajoin koulutuksen alussa asetettujen tavoitteiden täyttymistä. Erikoistuva hammaslääkäri arvioi suunnitelman täyttymistä kouluttajan/kouluttajiensa osalta.

Pääosa-alueena koulutusohjelma kuvataan sivusta 18 alkaen.

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (uusin painos)

1. Underwood J.C.E.: General and Systemic Pathology (Churchill Livingstone)
2. Neville B.W., Damm D.D., Allen C.M. Bouquet J.E.: Oral & Maxillofacial Pathology (Saunders).
3. Miettinen M.: Modern soft tissue pathology: tumors and non-neoplastic conditions (Cambridge University Press)
4. Pindborg J.J., Reichart P.A., Smith C.J., van der Waal I. in collaboration with L.H. Sobin and pathologists in 9 countries: Histological Typing of Cancer and Precancer of the Oral Mucosa. WHO International Histological Classification of Tumours (Springer-Verlag)
5. Barnes L., Eveson J.W., Reichart P, Sidransky D.: WHO Classification of Tumours. Pathology & Genetics. Head and Neck Tumours (IARC Press)
6. Fletcher C.D.M., Unni K.K., Mertens F.: WHO Classification of Tumours. Pathology & Genetics. Tumours of Soft Tissue and Bone (IARC Press) (soveltuvin osin)
7. LeBoit P., Burg G., Weedon D., Sarasin A.: WHO Classification of Tumours. Pathology & Genetics. Skin Tumours (IARC Press) (soveltuvin osin)

Lehdet: (kolmen edellisen vuoden ajalta)

1. Journal of Oral Pathology and Medicine
2. Oral Diseases
3. Oral Oncology
4. Journal of Dental Research (soveltuvin osin)
5. Suomen Hammaslääkärilehti (soveltuvin osin)
6. Duodecim (soveltuvin osin)

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu:

1. Neville B.W., Damm D.D., Allen C.M. Bouquet J.E.: Oral & Maxillofacial Pathology (Saunders) (uusin painos)

10.2.7 ERIKOISALAKOHTAINEN KOULUTUS – PÄÄPAINOALUEENA HAMMASLÄÄKETIETEELLINEN RADIOLOGIA

Koulutusohjelman vastuuhenkilöt:

Lehtori Sisko Huuonen
Hammaslääketieteen laitos
Lemminkäisenkatu 2
20520 Turku
sisko.huuonen@utu.fi
puh. (02) 333 8307

EHL, professori Stina Syrjänen
Hammaslääketieteen laitos
Lemminkäisenkatu 2
20520 Turku
stina.syrjanen@utu.fi
puh. (02) 333 8349

Opetusohjelma käsittää yleiset opinnot ja hammaslääketieteellisen radiologian erikoisalan sekä sivualueiden opinnot. Opinnot koostuvat teoreettisista ja kliinisistä jaksoista. Spesialistikoulutuksen hammaslääketieteellisessä radiologiassa tulee johtaa 1) erityistietoihin ja -valmiuksiin sellaisissa sädediagnostisissa tutkimusmenetelmissä, joita käytetään hammaslääketieteessä sekä 2) muiden lääketieteessä käytettävien sädetutkimusmenetelmien tuntemiseen. Edelleen koulutuksen tulee antaa tiedot eri menetelmien fysikaalisista ja teknisistä perusteista, laitteistoista sekä erilaisista kuvanmuodostustekniikoista. Lisäksi spesialistikoulutuksen tulee johtaa tarpeellisiin tietoihin kliinisessä hammaslääketieteessä, suu- ja leukakirurgiassa, suupatologiassa, lääketieteellisessä sädediagnostiikassa ja korvan, nenän ja kaulan alueen sairauksissa.

Koulutusohjelman tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan hammaslääkärin tulee

- tuntea alansa tautien yleisyys, etiologia ja patogeenesi
- tuntea hammassairauksien ehkäisy, diagnostiikka ja hoitoperiaatteet
- hallita alansa sairauksien radiologinen diagnostiikka
- hallita alansa radiologisissa tutkimuksissa käytettävät laitteistot ja menetelmät
- osata toteuttaa ja tulkita alansa vaativat radiologiset erikoistutkimukset
- hallita säteilysuojalainsäädäntö ja lakisääteinen laadunvarmistus käytännössä
- kyetä jakamaan oman alansa tietoutta ja osallistua sen kehittämis- ja suunnittelutehtäviin
- olla perehtynyt terveydenhuollon hallintoon ja kyetä toimimaan yhteistyössä muun hammashoitohenkilöstön kanssa työryhmän johtajana tai sen jäsenenä.

Käytännön palvelu (3 vuotta)

Käytännön koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen keskussairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään 9 kuukautta terveyskeskuksessa.

Pääosa-alue

Terveyskeskus 9 kk

Varsinais-Suomen kuvantamiskeskus max. 18 kk

Terveyskeskus, keskussairaala tai yliopisto esim. yksityinen röntgenlaitos vähintään 9 kk.

Sivuosa-alue

Toinen suoritetaan suupatologian erikoisalaan liittyvänä sivuosa-alueen kuulusteluna, toinen on vapaavalintainen.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta.

Teoreettinen opetus (yhteensä 80 tuntia)

Teoriaopintoihin voi sisällyttää kurssimuotoista koulutusta yliopistojen jatko- ja täydennyskoulutuskeskuksissa, osallistumista kansainvälisiin kongresseihin ja muiden ulkopuolisten tahojen järjestämiin koulutustilaisuuksiin koulutuksen vastuuhenkilön ja/ toimikunnan hyväksynnän mukaisesti.

Kaikille koulutusohjelmille on laadittu yhteiset teoriaopinnot, joista voidaan valita hammaslääketieteellisen radiologian alaan mielekkäästi liittyvät vaihtoehdot.

Erikoisalan ajankohtaiset kysymykset:

Hammaslääketieteellisen radiologian ja soveltuvin osin hammaslääketieteen eri alojen seminaarit ja koulutustilaisuudet ajankohtaisista aiheista.

Arviointi

Koulutuksen vaatimukset

- teoriakoulutuksen suorittaminen
- esitettävä tietty määrä suoritettuja vaativia radiologisia tutkimuksia (lokirja)
- tehtävä viisi kirjallisuuteen perustuvaa tutkielmaa (2 kirjallisenä), yksi kirjallinen vaihtoehdoisesti osallistumalla tutkimustyöhön
- osallistuttava laitoksen seminaareihin

Koulutuksen vastuuhenkilö ja erikoistuva hammaslääkäri tekevät koulutussuunnitelman erikoistumista aloitettaessa. Erikoistuva hammaslääkäri pitää erikoistumisalakohtaista lokikirjaa koulutuksensa edistymisestä. Kouluttaja ja erikoistuva hammaslääkäri arvioivat yhdessä kunkin koulutusjakson tavoitteiden toteutumisen ja koulutuksen tuloksellisuuden.

Pääosa-alueena koulutusohjelma kuvataan sivusta 18 alkaen.

Valtakunnallinen kuulustelu

Erikoistuvan hammaslääkärin tulee osallistua peruskoulutuksen hammaslääketieteellisen radiologian lop-pukuulusteluun 1. koulutusvuoden aikana sekä suorittaa ennen valmistumistaan laajennettu, ”röntgenlaitoksen johtajan” säteilysuojelukuulustelu.

Kirjat (viimeisin painos)

1. Rosberg J.: Radiologia. Tekniikka ja diagnostiikka 2. painos (toiminimi Jukka Rosberg)
2. Soimakallio S., Kivisaari L., Manninen H., Svedström E. & Tervonen O. (toim): Radiologia (WSOY) luvut: 1; 2; 6.5; 8.1.3; 8.2; 8.4.1; 8.4.2; 9.1; 9.5; 12 (soveltuvin osin)
3. White S.C. & Pharoah M.J.: Oral radiology. Principles and interpretation (Mosby 6th ed. 2009)
4. Whites E.: Essentials of Dental Radiography and Radiology (Churchill Livingstone 2007)
5. Zöller JE, Neugebauer J. Cone-beam Volumetric Imaging in Dental, Oral and Maxillofacial Imaging. Quintessence Publishing Co. Ltd, Berlin 2008.

Lehdet (kolmen edellisen vuoden ajalta)

1. Dentomaxillofacial Radiol
2. Oral Surgery, Oral Medicine, Oral Pathology, Oral Radiology and Endodontics

Lisäksi Säteilysuojuslainsäädäntö

- Säteilylaki (592/91) ja sen muutokset (1102/92, 1334/94, 490/97, 1142/98),
- Säteilyasetus (1512/91) ja sen muutokset (1598/94, 1143/98)
- STM:n asetus (423/2000)
- STUK:n ohjeet (ST-1.4; 1.5; 1.6; 1.7; 1.8; 3.1, 3.6).
- Säteilyturvallisuus hammaslääketieteessä, STUK 1999.
- muut mahdolliset STUK-ohjeet, jotka ilmestyvät ennen tenttiä

Koulutusyksikön järjestämä sivuosa-alueen kuulustelu:

Kirjat:

1. Whaites E.: Essentials of Dental Radiography and Radiology (Churchill Livingstone 2007)
2. White S.C. & Pharoah M.J.: Oral radiology. Principles and interpretation (Mosby 2004)

Lisäksi Säteilysuojuslainsäädäntö

- Säteilylaki (592/91) ja sen muutokset (1102/92, 1334/94, 490/97, 1142/98),
- Säteilyasetus (1512/91) ja sen muutokset (1598/94, 1143/98)
- STM:n asetus 423/2000)
- STUK:n ohjeet (ST-1.4; 1.5; 1.6; 1.7; 1.8; 3.1, 3.6).
- Säteilyturvallisuus hammaslääketieteessä 1999
- muut mahdolliset STUK-ohjeet, jotka ilmestyvät ennen tenttiä

Muut sivuosa-alueen kuulusteluvaihtoehdot

Valtakunnallisen kuulustelun lisäksi kliniseen hammashoitoon erikoistuvan tulee osallistua kahden oman yliopiston järjestämään ns. sivuosa-alueiden kuulusteluun. Kuulustelujen kysymykset laaditaan kahdelta muulta klinisen hammashoidon painotusalueelta. Hammaslääketieteelliseen radiologiaan erikoistuvan on suoritettava toisena sivuosa-alueena Hammaslääketieteellinen patologia. Kuitenkin toinen kuulusteluista voi erillisen hyväksytyt anomuksen perusteella olla myös muulta hammaslääketieteen erikoisalalta

Suulääketiede:

1. Burket, L.W. et al.: Burket's oral medicine: diagnosis and treatment (Lippincott)

Suun mikrobiologia:

Kirjat

1. Marsh & Martin: Oral microbiology (Elsevier Group)
2. Huovinen P. ym: Mikrobiologia ja infektiosairaudet, kirja 1 ja 2 (Duodecim)

Lehdet

1. Oral Microbiology and Immunology

10.3 SUU- JA LEUKAKIRURGIAN ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN JA ERIKOISLÄÄKÄRIN KOULUTUSOHJELMA

Vastuuhenkilöt: professori Risto-Pekka Happonen, TYKS, suusairauksien klinikka ja dosentti Kalle Aitasalo, TYKS, korvaklinikka

Yleistä

Koulutusohjelma, jonka pituus on 6 vuotta, on tarkoitettu hammaslääkäreille ja lääkäreille. Erikoiskoulutuksen aikana hammaslääkärit saavat täydentävää lääketieteen koulutusta ja lääkärit täydentävää hammaslääketieteen koulutusta. Muilta osin koulutusohjelma on sama kaikille koulutettaville. Perustutkinnosta riippuen koulutusohjelmasta valmistuu suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkäreitä ja erikoislääkäreitä. Opiskelija voi suorittaa tiedekunnassa joko erikoishammaslääkärin tai erikoislääkärin tutkinnon. Ennen suu- ja leukakirurgian erikoiskoulutuksen aloittamista suoritetuista hammaslääkärin ja lääkärin tutkinnoista voidaan lukea hyödyksi koulutusaikaa lyhentävänä korkeintaan 2 vuotta.

Koulutuksen päämäärät

Suu- ja leukakirurgian spesialistin tulee

- hallita suu- ja leukakirurgian alaan kuuluvien tautien patogeneesi, diagnostiikka ja hoito
- kyetä toimimaan alansa opetus-, suunnittelu-, kehittämis- ja konsultaatiotehtävissä
- kyetä osallistumaan eri hammaslääketieteen ja lääketieteen erikoisalojen väliseen yhteistyöhön

Koulutusohjelman sisältö

1. Yleisopinnot

Yleisopinnot järjestetään soveltuvien osin yhteisinä muiden hammaslääketieteen ja lääketieteen erikoiskoulutusohjelmien kanssa. Opetukseen kuuluu luentoja seuraavista aihepiireistä: kirjaston käyttö, kliininen valokuvaus, kliininen mikrobiologia ja immunologia, suu- ja suu- ja leukakirurgian erikoisalojen väliseen yhteistyöhön.

2a. Täydentävä lääketieteellinen koulutus (kokonaisuudessaan hammaslääkäreille ja osin lääkäreille)

Opinnot suoritetaan osaksi lääketieteen peruskoulutuksen ja erikoislääkärikoulutuksen sekä osaksi erikoishammaslääkärikoulutuksen yhteydessä. Koulutus käsittää teoreettisia opintoja ja sairaalapalvelua seuraavilta alueilta:

Diagnostiikkaa palveleva yleiskoulutus

- Sisätaudit
- Lastentaudit
- Radiologia
- Ihotaudit

Suu- ja leukakirurgian erikoisalaa tukeva yleiskoulutus

- Kliininen farmakologia
- Anestesiologia ja tehohoito
- Yleiskirurgia
- Ortopedia ja traumatologia
- Neurokirurgia
- Plastiikkakirurgia
- Lastenkirurgia
- Korva-, nenä- ja kurkkutaudit
- Neurologia
- Syöpätaudit

Lisäksi koulutusyksikön järjestämä kuulustelu seuraavilla lääketieteen aloilla:

- Sisätaudit
- Anestesiologia ja tehohoito
- Ortopedia ja traumatologia
- Korva-, nenä- ja kurkkutaudit

2b. Täydentävä hammaslääketieteellinen koulutus (kokonaisuudessaan lääkäreille ja osin hammaslääkäreille)

Koulutukseen tulevalle henkilölle kootaan osioita sekä perus- että jatkokoulutuksen opinnoista eli tehdään henkilökohtainen opetussuunnitelma (HOPS).

Opinnot suoritetaan muiden hammaslääketieteen erikoisalojen koulutuksen yhteydessä. Koulutus käsittää teoreettisia opintoja ja kliinistä palvelua seuraavilta alueilta:

Kariologia ja endodontia
Parodontologia
Hammasproteesioppi
Kliininen parentafysiologia

Pedodontia
Ortodontia
Hammaslääketieteellinen radiologia
Suupatologia

3. Erikoisalakohtaiset opinnot

Kliiniset opinnot

Erikoisalan kliininen palvelu, joka suoritetaan Turun yliopistollisen keskussairaalan suusairauksien klinikassa, jakautuu 6 vuoden ajalle. Osa kliinisestä palvelusta voidaan suorittaa myös tiedekunnan hyväksymässä muussa keskussairaalassa. Kliinisestä palvelusta 9 kuukautta tulee suorittaa terveyskeskuksessa. Opiskelija palvelee kokopäivätoimisesti koulutusvirassa suorittaen kuhunkin koulutusvaiheeseen soveltuvia tutkimus- ja hoitotoimenpiteitä. Itsenäisesti suoritetuista ja avustetuista leikkaustoimenpiteistä pidetään lokikirjaa. Keskeinen osa erikoisalakohtaisista opinnoista tapahtuu kliinisen palvelun yhteydessä eri erikoisalojen spesialistien antamana työnohjauksena.

Teoreettiset opinnot

Koulutus toteutetaan seminaarimuotoisena kiinteästi kliiniseen palveluun liittyen. Koulutettava voi käyttää hyväkseen myös kotimaisia ja kansainvälisiä koulutustilaisuuksia, joiden sisältö laajuudeltaan ja tasoltaan vastaa teoreettisen koulutuksen sisällön tavoitteita. Opetus käsittää seuraavat asiakokonaisuudet:

- Pään ja kaulan alueen kirurginen anatomia
- Komplikaatiot suu- ja leukakirurgiassa
- Suun limakalvosairaudet
- Suun ja kasvojen alueen kiputilat
- Hampaiston ja alveolilissäkkeen sairaudet
- Tulehdukselliset sairaudet
- Poskiontelon patologiset tilat
- Suun pehmytkudosten ja leukojen tuumorit ja kystat
- Leukojen ja kasvojen alueen pehmyt- ja kovakudostraumat
- Rekonstrukttiivinen kirurgia
- Preproteettinen kirurgia
- Hammas- ja kasvoimplantologia
- Leukanivelsairaudet
- Sylkirauhassairaudet
- Synnynnäiset, kehitykselliset ja hankitut leuka- ja kasvodeformiteetit
- Suun ja leukojen malignit kasvaimet

4. Tutkielma

Erikoistumiskoulutukseen liittyen tehdään itsenäisesti tai yhteistyönä tutkielma tai kirjallinen potilastapausselostus, joka pyritään julkaisemaan alan lehdessä. Vaatimus tutkielman tekemiseksi koskee 1.8.2009 jälkeen erikoistumisensa aloittaneita.

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos)

1. Ward-Booth P., Schendel S.A., Hausamen J.-E. (eds.): Maxillofacial surgery. Vol. 1-2 (Elsevier Chur-chill Livingstone)
2. Fonseca R.J., Walker R.V. (eds.): Oral and maxillofacial trauma. Vol. 1-2 (Elsevier Saunders)
3. Proffit WR, White Jr RP, Sarver DM: Contemporary Treatment of Dentofacial Deformity (Mosby)
4. Neville B.W., Damm D.D., Allen C.M., Bouquot J.E.: Oral and maxillofacial pathology

(Saunders El-sevier)

5. Shah J.P. (ed.): Cancer of the head and neck. (BC Decker Inc.)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. International Journal of Oral and Maxillofacial Surgery
2. Journal of Oral and Maxillofacial Surgery
3. Journal of Craniomaxillofacial Surgery
4. Plastic & Reconstructive Surgery (suu- ja leukakirurgiaa koskevat artikkelit)

Lainsäädäntö soveltuvin osin.

10.4 TERVEYDENHUOLLON JATKOKOULUTUSOHJELMA

Vastuuhenkilö: Sosiaalihammaslääketieteen professori

Koulutusohjelman tavoitteet

Terveydenhuollon erikoishammaslääkärin tulee

- tuntee terveydenhoidon eettiset ja juridiset perusteet
- tuntee julkisen hallintojärjestelmän rakenne ja terveydenhuollon sijoittuminen tässä järjestelmässä
- tuntee yksityiskohtaisesti kunnallinen suunnittelu- ja päätöksentekojärjestelmä sekä periaatteellisena mallina että reaalisesti toimivana kokonaisuutena
- osata mitata ja arvioida väestön suun ja hampaiston terveydentilaa, siinä esiintyviä trendejä ja niihin vaikuttavia tekijöitä sekä hoitojärjestelmän mahdollisuuksia vaikuttaa terveyteen
- tuntee sairauksien ehkäisemisen ja klinisen hoidon keinot ja saavutetut tulokset ja niiden vaikutus terveydenhuollon tarkoituksenmukaiseen organisointiin
- osata arvioida terveydenhuoltojärjestelmää terveystaloustieteen keinoin
- hallita työyhteisön johtamisen, psykologian ja suunnittelun yhteiskuntatieteellinen perusta ja käytännön johtamistaito sekä yhteistyö terveydenhuoltojärjestelmässä ja kunnallisen toiminnan osana
- kyetä jatkuvaan oppimiseen ja tiedon kriittiseen käytäntöön soveltamiseen.

Koulutuksen sisältö

Koulutus tapahtuu yliopiston hammaslääketieteen laitoksella apulaisosastonhammaslääkärin virassa tai tiedekunnan hyväksymässä muussa virassa, toimessa tai tehtävässä. Kolme vuotta kestävä koulutuksen laajuus on yhteensä 180 op. Teoreettiset opinnot suoritetaan pääosaltaan kahden ensimmäisen opiskeluvuoden aikana, käytännön palvelu pääosin kolmantena vuotena.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Teoreettiseen koulutukseen sisältyy terveydenhuollon lähijohtajan pätevyyteen vaadittavat 30 op johtamisen opintoja (katso TEORIAOPINNOT, kohta 3.). Näitä voi suorittaa MediMerc-johtamiskoulutuksen puitteissa tai muista kansallisista tai kansainvälisistä koulutusyksiköistä. Johtamisopinnot vataavat laajuudeltaan sosiaali- ja terveydenhuollon lähijohtajan pätevyysvaatimuksia ja jakautuvat seuraavasti:

1. kurssimuotoisia teoreettisia opintoja 5-15 op
2. johtajaksi kehittyminen portfoliotyöskentelynä 5-15 op ja
3. johtamisprojekteja kehittämistehtävinä 5-15 op

Koulutuksessa pyritään mahdollisuuksien mukaan käyttämään hyväksi Turun yliopiston tai muiden korkeakoulujen ja yhteisöjen olemassa olevia opintojaksoja. Kansainvälistä koulutusta, jonka erikoishammaslääkäritoimikunta on hyväksynyt, voidaan myös käyttää hyväksi.

Käytännön harjoittelu (60 op)

Terveydenhuollon erikoishammaslääkärikoulutuksesta vähintään 9 kuukautta (50 op) tulee suorittaa terveyskeskuksessa. Käytännön koulutusta täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta.

Teoriaopinnot (120 op)

1. Menetelmäopinnot (min 10 op) mm.
  - Tilastotiede
  - Tietojenkäsittelyoppi
  - Kriittinen tiedonhankinta
  - Terveydenhuollon tutkimus
2. Sosiaalipolitiikka (min 25 op) mm.
  - Johdatus sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön perusteisiin
  - Yhteiskunnan muutos, sosiaaliset ongelmat ja sosiaalipolitiikka
  - Talous ja sosiaalipolitiikka
  - Sosiaalipolitiikan kansalliset ja kansainväliset haasteet
  - Riskit, instituutiot ja hyvinvointi
  - Sosiaalipolitiikan kannatusperusta
  - Sosiaalipolitiikkaa koskeva päätöksenteko
  - Sosiaalipolitiikan erityisalajat
3. Moniammatillinen johtamiskoulutus (min 30 op) mm.
  - Terveyspalvelujärjestelmä ja organisaatiot
  - Terveyspalvelujen evaluointi
  - Laadunhallinta ja sen kehittäminen
  - Terveydenhuollon etiikka
  - Oikeustiedettä terveydenhuollon johtajille
  - Sosiaaliturvajärjestelmä ja sosiaalioikeus
  - Työ- ja organisaatiopsykologia
  - Henkilöstövoimavarojen johtaminen
  - Sisäinen yrittäjyys ja mielekäs työ
  - Tietohallinto
  - Terveydenhuollon ja hyvinvointialan tietojärjestelmät
  - Terveystaloustiede
  - Kustannuslaskenta ja budjetointi
4. Muut opinnot mm.
  - Terveyskasvatus ja terveyden edistäminen
  - Sosiologia
  - Hammaslääketieteen laitoksen seminaarit
  - Kuntaliiton, Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen ja Apollonian järjestämät kurssit
5. Tutkielma (23 op)

Arviointi ja ohjaus

Erikoistuva hammaslääkäri laatii koulutuksen alussa henkilökohtaisen oppimissuunnitelman,

jota tarkennetaan opintojen edetessä. Henkilökohtaisen oppimissuunnitelman pohjana ovat erikoistuvan ja kouluttajan yhdessä asettamat tavoitteet koulutukselle. Erikoistumiskoulutuksesta annettujen pysyväämääräysten mukaisen arvioinnin lisäksi oppimista arvioidaan asetettujen tavoitteiden pohjalta säännöllisin henkilökohtaisin keskusteluin. Ensisijaisesti arvioinnissa käytetään säännöllisesti päivitettävää oppimispäiväkirjaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos):

1. Pine C. & Harris R. (eds): Community Oral Health (Quintessence Publishing)
2. Lääkärietiikka (Suomen Lääkäriliitto)
3. Mäntyranta T., Elonheimo O., Mattila J. & Viitala J. (toim.): Terveyspalveluiden suunnittelu (Duodecim) luvut II, V–VII
4. Sintonen H. & Pekurinen M.: Terveystaloustiede (WSOY)
5. Mäkelä M., Kaila M., Lampe K. & Teikari M. (toim.): Menetelmien arviointi terveydenhuollossa (Duodecim)
6. Koskenvuo K. (toim.): Lääkärintyö ja laki. (Duodecim) sekä sen liitteessä ”Lääkäriin työssä huomioon otettavat säädökset” mainitut ja muut terveydenhuoltoa koskevat ajantasaiset säädökset mahdollisine muu-toksineen (www.finlex.fi)
7. Järvinen P.: Menestyvän työyhteisön pelisäännöt (WSOYpro)
8. Hackshaw A., Paul E. & Davenport E.: Evidence-based dentistry. An introduction (Blackwell Publishing)
9. Ståhl T, Rimpelä A (toim.). Terveyden edistäminen tutkimuksen ja päätöksenteon haasteena. (Yliopisto-paino)
10. Terveyden edistämisen laatusuositus (STM Julkaisuja 2006:19)

Lehdet ja verkkojulkaisut (kolme edellisen vuoden ajalta)

1. Suomen Hammaslääkärilehti
2. Community Dental Health

Verkkojulkaisut

1. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelma vuodelle 20XX (kulloinkin voimassa oleva)

Annettu Helsingissä 16 päivänä huhtikuuta 2003

VALTIONEUVOSTON ASETUS (A316/2003) ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRIN TUTKINNOSTA

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, säädetään 27 päivänä kesäkuuta 1997 annetun yliopistolain (645/1997) 7 §:n 3 momentin nojalla:

1 § Koulutusvastuu

Erikoishammaslääkärin tutkinnon voi suorittaa Helsingin yliopistossa, Oulun yliopistossa ja Turun yliopistossa.

2 § Koulutukseen ottaminen

Erikoishammaslääkärin tutkintoa suorittamaan voidaan ottaa henkilö, joka on saanut Suomessa oikeuden harjoittaa hammaslääkärin ammattia laillistettuna hammaslääkärinä tai luvan toimia hammaslääkärin tehtävissä ja joka on työskennellyt päätoimisesti hammaslääkärin tehtävissä vähintään kaksi vuotta.

3 § Koulutuksen tavoitteet

Erikoishammaslääkärin koulutuksen tavoitteena on perehdyttää hammaslääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja tiedonhankintaan sekä antaa hänelle valmiudet alansa erikoishammaslääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen ja erikoisalansa kehittämiseen sekä toimimiseen erikoishammaslääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Erikoisalan opintojen lisäksi koulutuksessa perehdytään terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon, johtamiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön. Erikoishammaslääkärin tulee hallita vaativia diagnostisia menetelmiä, ja hänellä tulee olla valmiudet suunnitella ja toteuttaa erikoisalansa vaativa preventiikka ja hoito yksilö- ja väestötasolla.

4 § Koulutusohjelmat

Erikoishammaslääkärin tutkintoon johtava koulutus järjestetään koulutusohjelmina, jotka ovat hampaiston oikomishoito, kliininen hammashoito, suu- ja leukakirurgia sekä terveydenhuolto.

Koulutusohjelmien pituus täysipäiväisenä ohjattuna opiskeluna on kuusi vuotta suu- ja leukakirurgian koulutusohjelmassa ja kolme vuotta muissa koulutusohjelmissa.

Yliopiston tulee sopia koulutusohjelman aloittamisesta ja lakkauttamisesta opetusministeriön kanssa.

5 § Tutkinnon suorittaminen

Erikoishammaslääkärin tutkinnon suorittamiseksi erikoistuvan hammaslääkärin on:

1) osallistuttava yliopiston vahvistaman opetussuunnitelman mukaiseen teoreettiseen opetukseen;

2) hyväksytysti suoritettava vaadittu käytännön koulutus kouluttajan ohjaamana yliopiston hyväksymässä erikoisalan koulutukseen tarkoitettussa virassa tai tehtävässä sekä osallistuttava käytännön koulutuksen aikana säännölliseen toimipaikkakoulutukseen yliopiston hyväksymällä tavalla;

3) osallistuttava oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin;

4) osoitettava saavuttaneensa tutkinnon tavoitteet suorittamalla valtakunnallinen erikoisalakohdainen kuulustelu.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu käytännön koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen sairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään yhdeksän kuukautta terveyskeskuksessa.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei terveyskeskuksessa suoritettavaa käytännön koulutusta luukuun ottamatta koske suu- ja leukakirurgian koulutusohjelmaa.

Yliopisto voi hyväksyä 2 momentissa tarkoitetuksi terveyskeskuksessa suoritettavaksi käytännön koulutukseksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen 6 §:n muuttamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1179/2002) tarkoitettuna terveyskeskuksen hammaslääkärin tehtävissä suoritettua käytännön palvelun tai sitä vastaavaa aiemman terveyskeskuksessa suoritettua palvelun.

6 §

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallinen erikoisalakohdainen kuulustelu järjestetään yliopistojen yhteistyönä.

7 §

Yhteistyöelimet

Erikoishammaslääkärikoulutusta koskeissa kysymyksissä valtakunnallisena yhteistyöelimenä on terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 41 §:ssä tarkoitettu neuvottelukunta. Alueellisia yhteistyöelimiä ovat yliopistojen yhteydessä toimivat lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen alueelliset neuvottelukunnat.

8 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2003.

Tällä asetuksella kumotaan erikoishammaslääkärin tutkinnosta 24 päivänä elokuuta 1984 annettu asetus (629/1984) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, jäljempänä kumottu asetus. Kumotun asetuksen 6 a §:ää sovelletaan kuitenkin 31 päivään joulukuuta 2005 niihin, jotka aloittavat pykälässä tarkoitettut opinnot viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2003.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9 §

Opiskelijoiden asemaa koskeva siirtymäsäännös

Kumotun asetuksen mukaista erikoishammaslääkärin tutkintoa varten tämän asetuksen tullessa voimaan opiskelevalla on oikeus siirtyä opiskelemaan tämän asetuksen mukaan tai jatkaa opintojaan kumotun asetuksen mukaan. Erikoistuja siirtyy kuitenkin jatkamaan opintojaan tämän

asetuksen mukaan, jollei hän ole suorittanut kumotun asetuksen mukaista tutkintoa vuoden 2009 loppuun mennessä. Yliopisto päättää siirtymiseen liittyvistä järjestelyistä.

Erikoistuja voi lukea hyväkseen kumotun asetuksen mukaisiin opintoihin sisältyneet opintosuorituksensa tämän asetuksen mukaista tutkintoa varten.

Niihin erikoistujiin, jotka 1 momentin mukaisesti jatkavat opintojaan kumotun asetuksen mukaista erikoishammaslääkärin tutkintoa varten, sovelletaan soveltuvin osin kumotun asetuksen säännöksiä.

Helsingissä 16 päivänä huhtikuuta 2003

Opetusministeri
Maija Rask

Opetusneuvos
Marja-Liisa Niemi